

ಕರ್ನಾಟಕ

ಸರ್ಕಾರ

ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಕೊಪ್ಪಳ

ಜಿಲ್ಲಾ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ವೇದಿಕೆ ಕೊಪ್ಪಳ

ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

PASSING WITH SCORING PACKAGE 2022-23
(According to the Question Bank)

BY

SHARANABASAPPA.H

M.A, B.Ed, K-SET

Economics Lecturer Govt PU Colege Dotihal RK05

ಪಠ್ಯಪಟಿ

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಿಷಯಸೂಚಿ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
01	ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಒಂದು ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	3-7
02	ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ (ಒಂದು ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	7-9
03	ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ (ಒಂದು ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	10-11
04	ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ (2 ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	11-15
05	ಕಾರ್ಯಭಾರ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (5 ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	15-17
06	12 ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ (4 ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	17-32
07	20 ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ (6 ಅಂಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು)	32-48

I) ಸಲಿಯಾಸ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಖರೆಯಿರಿ (ಸಕ್ರಿಯೊಂದನ್ನು ಒಂದು ಅಂಕ ಮಾತ್ರ)

01. ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕೊರತೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

- ಎ) ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ
 ಸಿ) ಏಕ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ
 ಬಿ) ಅಪರಿಮಿತ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

02. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

- ಎ) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯ
 ಸಿ) ನಿರುದ್ಯೋಗ
 ಬಿ) ಅನುಭೋಗಿಯ ವರ್ತನೆ
 ಡಿ) ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ

03. ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.

- ಎ) ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು
 ಸಿ) ಯಾರಿಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು
 ಬಿ) ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

04. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಈ ಎರಡು ವಿಶಾಲ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

- ಎ) ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
 ಸಿ) ನಿಗಮನ ಮತ್ತು ಅನುಗಮನ
 ಬಿ) ವಾಸ್ತವಿಕ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

05. ತುಷ್ಟಿಗುಣವು.

- ಎ) ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಬಿ) ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಸಿ) ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ಎರಡೂ ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

06. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯ ಆಕಾರವು.

- ಎ) ಮೂಲಕ್ಕೆ ಪೀನ ಮಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
 ಸಿ) ಸಮನಾಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
 ಬಿ) ಮೂಲಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
 ಡಿ) ಲಂಬವಾಗಿರುತ್ತದೆ..

07. ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ.

- ಎ) ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಆಕಾರ
 ಸಿ) ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟ
 ಬಿ) ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

08. ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯ ಸಮೀಕರಣ

- A) $px+p_1x_1=M$ B) $M=p_0x_0+px$ C) $p_1x_1+p_2x_2=M$ D) $Y=mx+c$

09. ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾದಂತೆ ಈ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

- ಎ) ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳಿಗೆ
 ಸಿ) ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಕುಗಳಿಗೆ
 ಬಿ) ಗಿಫನ್ನಿನ ಸರಕುಗಳಿಗೆ
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

10. ಲಂಬಾಂತರ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು ಹೊಂದಿರುವುದು.

- ಎ) ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ
 ಸಿ) ಸರಿಸಮ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ
 ಬಿ) ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

11. ಸ್ಥಾನದರ್ಶಕ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ತುಷ್ಟಿಗುಣವನ್ನು.

- ಎ) ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
 ಸಿ) ಶ್ರೇಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
 ಬಿ) ಪ್ರತಿಫಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
 ಡಿ) ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

12. ಉತ್ಪಾದನ ಬಿಂಬಕದ ಸೂತ್ರ.

- ಎ) $q=f(L,K)$ ಬಿ) $q=d(p)$ ಸಿ) $y=f(x)$ ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

13. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು.

- ಎ) ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ.
 ಸಿ) ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
 ಬಿ) ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
 ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

14. ಒಂದು ಆದಾನದ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತೇವೆ.

- ಎ) ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ ಬಿ) ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಿ) ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ ಡಿ) ಉತ್ಪನ್ನ

15. ಕಾಬ್-ಡಗ್ಲಾಸ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಬಿಂಬಕ

- ಎ) $q=(x, x)$ ಬಿ) $q=(X_1, X_2)$ ಸಿ) $q=(x_1^\alpha, x_2^\beta)$ ಡಿ) $q=(0)$

16. $TC =$

- A) TVC   B) TFC   C) TFC+TVC   D) AC+MC

17. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು.

- ಎ) ವೈವಿದ್ಯಮಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.   ಬಿ) ಏಕರೂಪವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
ಸಿ) ವಿಲಾಸಿ ಸರಕುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.   ಡಿ) ಅವಶ್ಯಕ ಸರಕುಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

18. ಒಂದು ಘಟಕದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದಲ್ಲಾಗುವ ಹೆಚ್ಚಳ.

- ಎ) ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ   ಬಿ) ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ
ಸಿ) ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ   ಡಿ) ಸ್ಥಿರ ಆದಾಯ

19. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಲಾಭವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಎ) Σ ಬಿ) Δ ಸಿ) $\emptyset$ ಡಿ) π

20. ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು ಲಂಬಾಂತರವಾಗಿದ್ದಾಗ ಪೂರೈಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ

- a) $es=1$ b) $es>1$ c) $es=0$ d) $es=\infty$

21. ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಎ) ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ   ಬಿ) ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ   ಸಿ) ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

22. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರು.

- ಎ) ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವವರು   ಬಿ) ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವವರು
ಸಿ) ಬೆಲೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವವರು   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

23. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಯೋಜನೆಗಳು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗುವ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ.

- ಎ) ಅಸಮತೋಲನ ಸನ್ನಿವೇಶ   ಬಿ) ಸಮತೋಲನ ಸನ್ನಿವೇಶ
ಸಿ) ಗರಿಷ್ಠೀಕರಣ ಸನ್ನಿವೇಶ   ಡಿ) ಭಾಗಶಃ ಸಮತೋಲನ ಸನ್ನಿವೇಶ

24. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪೂರೈಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಆಗ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು.

- ಎ) ಎಡಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.   ಬಿ) ಬಲಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
ಸಿ) ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.   ಡಿ) ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

25. ಬೆಲೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವೆಚ್ಚದ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಅಸಾಧಾರಣ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತವೆ.

- ಎ) ಸೀಮಾಂತ ವೆಚ್ಚ   ಬಿ) ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ   ಸಿ) ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ   ಡಿ) ಸ್ಥಿರ ವೆಚ್ಚ

26. ಸರಕಾರವು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಮೇಲ್ಮಿತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತೇವೆ.

- ಎ) ಬೆಲೆ ಮಿತಿ ಬಿ) ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆ   ಸಿ) ಬೆಲೆ ಅಂತಸ್ಥ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

27. ಸರಕಾರವು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತೇವೆ.

- ಎ) ಸರಕು ಅಂತಸ್ಥ   ಬಿ) ಸೇವೆ ಅಂತಸ್ಥ   ಸಿ) ಬೆಲೆ ಅಂತಸ್ಥ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

28. ಏಕರೂಪವಲ್ಲದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುವರು.

- ಎ) ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ   ಬಿ) ಸ್ವಾಮ್ಯಯುತ ಪೈಪೋಟಿ
ಸಿ) ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

29. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಘಟಕಗಳ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬದಲಾಗುವ TRನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

- ಎ) ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ   ಬಿ) ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ
ಸಿ) ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ   ಡಿ) ಧನಾತ್ಮಕ ಆದಾಯ

30. ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ 1ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದಾಗ MRನ ಮೌಲ್ಯವು.

- ಎ) ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಿ) ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಸಿ) ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಡಿ) ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

31. ಲಾಭ =

- a) $P \times Q$ b) $TR-TC$ c) $TFC+TVC$ d) $\frac{TR}{Q}$

32. ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದರೆ

- ಎ) ಆರ್ಥಿಕ ಚಲಕಗಳು ಬಿ) ಆರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು
ಸಿ) ಆರ್ಥಿಕ ಏಜೆಂಟರು ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

33. 1936ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜಾನ್ ಮೇನಾರ್ಡ್ ಕೆನ್ಸ್‌ರವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ.

- ಎ) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಂಪತ್ತು ಬಿ) ಉದ್ಯೋಗ, ಬಡ್ಡಿ, ಮತ್ತು ಹಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಸಿ) ಬಡ್ಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಡಿ) ಉದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತ

34. ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು

- ಎ) ಆಧುನಿ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ. ಬಿ) ಸಮಕಾಲೀನ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ.
ಸಿ) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

35. ಮಹಾ ಆರ್ಥಿಕ ಕುಸಿತ ವರ್ಷ

- ಎ) 1920 ಬಿ) 1889 ಸಿ) 1929 ಡಿ) 2018

36. ಒಂದು ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

- ಎ) ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಿ) ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಸಿ) ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

37. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದ ಅಧ್ಯಯನವು

- ಎ) ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಬಿ) ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ
ಸಿ) ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

38. $NNP \equiv GNP -$

- ಎ) ಕಡಿತ ಬಿ) ಸವಕಳಿ ಸಿ) ಹೂಡಿಕೆ ಡಿ) ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

39. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ GDP ಮೌಲ್ಯವು

- ಎ) ನೈಜ GDP ಆಗಿದೆ ಬಿ) ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ GDP ಆಗಿದೆ
ಸಿ) ನಾಮ ಮಾತ್ರ GDP ಆಗಿದೆ ಡಿ) NDP ಆಗಿದೆ

40. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿತರಣೆಯಾಗದ ಲಾಭವನ್ನು ಕಳೆದರೆ

- ಎ) ವೆಚ್ಚಮಾಡಬಹುದಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆದಾಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಬಿ) ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆದಾಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.
ಸಿ) ಖಾಸಗಿ ಆದಾಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಡಿ) ಸಹಾಯಧನ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

41. ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಪಾವತಿಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮಾಪನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ

- ಎ) ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನ ಬಿ) ವೆಚ್ಚದ ವಿಧಾನ ಸಿ) ಆದಾಯದ ವಿಧಾನ ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

42. ಹಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯ

- ಎ) ಉಳಿತಾಯ ಬಿ) ವೆಚ್ಚ ಸಿ) ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಡಿ) ಹೂಡಿಕೆ

43. ಭಾರತ ಹಣಕಾಸು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬ್ಯಾಂಕ್

- ಎ) RBI ಬಿ) NABARD ಸಿ) RRB ಡಿ) IDBI

44. ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ

- ಎ) ಬ್ಯಾಂಕರ್‌ಗಳು ಬಿ) ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು
ಸಿ) RBI ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

45. ಭದ್ರತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ RBI ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ದರ

- ಎ) ಬ್ಯಾಂಕು ದರ
ಬಿ) ರೆಪೋ ದರ
ಸಿ) ರಿವರ್ಸ್(ಪ್ರತಿಲೀಮ) ರೆಪೋ ದರ
ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

46. ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ RBI ನ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನ

- ಎ) ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ
ಬಿ) ಮುಚ್ಚಿದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ
ಸಿ) ಹಣದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ
ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

47. ಆದಾಯದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅನುಭೋಗವು

- ಎ) ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗವಾಗಿದೆ
ಬಿ) ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅನುಭೋಗವಾಗಿದೆ
ಸಿ) ವ್ಯರ್ಥ ಅನುಭೋಗವಾಗಿದೆ
ಡಿ) ಹಿಂದಿನ ಅನುಭೋಗವಾಗಿದೆ

48. MPC ಯ ಮೌಲ್ಯ

- ಎ) 1 ಮತ್ತು 2ರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ
ಬಿ) 0 ಮತ್ತು 1ರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ
ಸಿ) 2 ಮತ್ತು 4ರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ
ಡಿ) 0 ಮತ್ತು 0.5 ರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ

49. ಯೋಜಿತ ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಯೋಜಿತ ಸಮಗ್ರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಮವಾಗುವ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ

- ಎ) ಸಮತೋಲನವಿರುತ್ತದೆ
ಬಿ) ಅಸಮತೋಲನವಿರುತ್ತದೆ
ಸಿ) ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ
ಡಿ) ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೂರೈಕೆ ಇರುತ್ತದೆ

50. ಸಾಲದ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯತೆಯು

- ಎ) ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ
ಬಿ) ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ
ಸಿ) ಬಡ್ಡಿದರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ
ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

51. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಬೇಡಿಕೆಯು

- ಎ) ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ
ಬಿ) ಅಧಿಕ ಇರುತ್ತದೆ
ಸಿ) ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ
ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

52. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗಳು.

- ಎ) ನೇರ ತೆರಿಗೆಗಳಾಗಿವೆ
ಬಿ) ಪರೋಕ್ಷ ತೆರಿಗೆಗಳಾಗಿವೆ
ಸಿ) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತೆರಿಗೆಗಳಾಗಿವೆ
ಡಿ) ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯಗಳಾಗಿವೆ

53. ದೇಶದೊಳಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾದ ಸರಕುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ಸುಂಕವನ್ನು

- ಎ) ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ
ಬಿ) ವಾರಸು ತೆರಿಗೆ (ಸುಂಕ) ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ
ಸಿ) ಅಬಕಾರಿ ತೆರಿಗೆ (ಸುಂಕ) ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ
ಡಿ) ಆಮದು-ರಫ್ತು ಸುಂಕ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ

54. ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಕಂಪನ ಗ್ರಾಹಕದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ತೆರಿಗೆ.

- ಎ) ಗುಣಾತ್ಮಕ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿದೆ
ಬಿ) ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿದೆ
ಸಿ) ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿದೆ
ಡಿ) ಪ್ರಮಾಣಾನುಗುಣ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

55. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು 'ಕಾಗದದ ತೆರಿಗೆ'ಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

- ಎ) ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ
ಬಿ) ಅಬಕಾರಿ ತೆರಿಗೆ
ಸಿ) ಸಂಪತ್ತಿನ ತೆರಿಗೆ
ಡಿ) ಆಮದು-ರಫ್ತು ಸುಂಕ

56. ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯು ಅಭ್ಯವಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ಅದು.

- ಎ) ಅತಿಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
ಬಿ) ಅನಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
ಸಿ) ಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

57. ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕರು ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಸರಕುಗಳ ನಡುವೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತೇವೆ.

- ಎ) ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
ಬಿ) ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೊಂಡಿ
ಸಿ) ಶ್ರಮದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೊಂಡಿ
ಡಿ) ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

58. ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬಲಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವ ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

- ಎ) ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರ
ಬಿ) ಡರ್ಚಿ ಬದಲಾಗುವ ವಿನಿಮಯ ದರ
ಸಿ) ಬದಲಾಗುವ ವಿನಿಮಯ ದರ
ಡಿ) ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

59. ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ವಾಸಿಗಳ ನಡುವೆ ಈ ವ್ಯಾವಹಾರಗಳನ್ನು ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ.

- ಎ) ಸರಕುಗಳು   ಬಿ) ಸೇವೆಗಳು   ಸಿ) ಆಸ್ತಿಗಳು   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ

60. ವಿದೇಶಿ ಕರೆನ್ಸಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ದೇಶದ ಕರೆನ್ಸಿಯ ಬೆಲೆಯ ದರವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಎ) ವಿನಿಮಯ ನಿಯಂತ್ರಣ   ಬಿ) ಬಡ್ಡಿ ದರ
ಸಿ) ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ದರ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

61. ಈ ಪ್ರಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

- ಎ) ಲೋಹ ಪ್ರಮಿತಿ   ಬಿ) ಬೆಳ್ಳಿ ಪ್ರಮಿತಿ
ಸಿ) ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಮಿತಿ   ಡಿ) ಮೇಲಿನ ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ

II) ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ (ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಒಂದು ಅಂಕ ಮಾತ್ರ)

1. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯು _____ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ.
2. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು _____ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
3. _____ ಎಂಬುದು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ನಿಧಿ ಅಥವಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ.
4. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳು _____ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಾಗಿವೆ.
5. ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ಸರಕಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ _____
6. ಎರಡು ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ _____
7. ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು _____ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ
8. ಸರಕೊಂದರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಅದರ ಬೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ _____ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ.
9. ಎರಡು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು _____ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.
10. ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳು _____
11. ಬದಲಾಗುವ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಆದಾನದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು _____ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.
12. ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ _____ ಆಕಾರದಲ್ಲಿವೆ.
13. AVC ರೇಖೆಯು _____ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ SMC ರೇಖೆಯು AVC ರೇಖೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಡೆಯಿಂದ ಛೇದಿಸುತ್ತದೆ.
14. ಒಂದೇ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಎರಡು ಆದಾನಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಭವನೀಯ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
15. ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವ ವರ್ತನೆಯು _____ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒಂದು ವಿಭಿನ್ನ ಗುಣಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.
16. _____ ತೆರಿಗೆಯು ಸರ್ಕಾರವು ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರತಿಘಟಕದ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ತೆರಿಗೆಯಾಗಿದೆ.
17. ಒಂದು ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯವು _____ ಗೆ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ.
18. SMC ರೇಖೆಯು AVC ರೇಖೆಯನ್ನು ಅದರ ಕನಿಷ್ಠ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಛೇದಿಸುವ ಬಿಂದುವನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
19. ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ _____ ವೆಚ್ಚವು ಎರಡನೇ ಉತ್ತಮ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಗಳಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
20. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಗೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆಯು _____ ಆದಾಗ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ.
21. ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು ಎಡಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಕ್ಕೂ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡರೆ, ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯು _____ ಆಗುತ್ತದೆ.
22. ಶ್ರಮದ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಛೇದಿಸುವ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ _____ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.
23. ಶ್ರಮದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ _____ ಶ್ರಮದ ಪೂರೈಕೆದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
24. ಬೆಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಬಲಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯು _____

25. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ _____ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
26. ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಘಟಕದ ನಿರ್ಧಾರ_____ ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
27. ಪೈಪೋಟಿಯ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಪೈಪೋಟಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ರಚನೆ _____ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
28. ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಸರಕುಗಳಿಗೆ_____ ಸರಕುಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.
29. ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ (TR) = _____
30. ಪ್ರತಿ ಘಟಕದಷ್ಟು ಸರಕನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿದಾಗ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಪಡೆಯುವ ಆದಾಯವನ್ನು_____ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
31. ಶೂನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನ ವೆಚ್ಚದೊಂದಿಗೆ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಗರಿಷ್ಠವಾದಾಗ ಲಾಭವು_____ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
32. _____ ಇಡೀ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
33. ಭೂಮಿಯು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಗೆ ಆದಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು _____ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
34. ಸ್ವದೇಶವು ಜಗತ್ತಿನ ಇತರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದನ್ನು _____ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
35. _____ಗಳನ್ನು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
35. _____ನೀತಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವಯಂ ಆಗಿ ಅಥವಾ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ RBI, SEBI ಗಳಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗುತ್ತದೆ.
37. _____ಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
38. _____ಸರಕುಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಯಾವುದೇ ಮುಂದಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.
39. _____ಎಂಬುದು ಬಂಡವಾಳ ಸರಕಿನ ಸವಕಲು ಹರಕಲಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಭತ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.
40. _____ಎಂಬುದು ದಾಸ್ತಾನಿನ ಚಲಕವಾಗಿದೆ.
41. ಮಾಲಿನ್ಯವು _____ಬಾಹ್ಯತೆಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ
42. ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಮಾಡಿದ ನಿವ್ವಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅದರ_____ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.
43. ಹಣದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವ ಆರ್ಥಿಕ ವಿನಿಮಯಗಳನ್ನು_____ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.
44. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು (ನೋಟುಗಳನ್ನು) ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆ_____
45. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು _____ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುತ್ತದೆ.
46. ಹಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ _____ನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದು.
47. M_1 ಮತ್ತು M_2 ಗಳನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
48. cY _____ಮೇಲಿನ ಅನುಭೋಗದ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
49. ಉಳಿತಾಯವು ಆದಾಯದ _____ ಭಾಗವಾಗಿದೆ
50. _____ದ ಪ್ರತೀ ಘಟಕದ ಅನುಭೋಗವು ಅನುಭೋಗದ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ (APC)ಆಗಿದೆ
51. _____ಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಸೇರ್ಪಡೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.
52. ಗುಣಕದ ಗಾತ್ರವು _____ನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.
53. $\bar{I}$ ಇದು ಧನಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರಾಂಕವಾಗಿದ್ದು _____ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
54. ಹಣ ಪಾವತಿಸದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸರಕುಗಳ ಬಳಕೆದಾರರನ್ನು _____ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
55. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷವು_____ಯಿಂದ_____ವರೆಗಿರುತ್ತದೆ.
56. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಮದಾಗುವ ಮತ್ತು ಭಾರತದಿಂದ ಹೊರಗೆ ರಫ್ತಾಗುವ ಸರಕುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ತೆರಿಗೆ_____ಆಗಿದೆ.
57. ಸರ್ಕಾರವು ಅದು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತದೆ.ಇದನ್ನು_____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.
58. ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆ = ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ - _____
59. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗೂ ವರ್ಗಾವಣಾ ಪಾವತಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ದಾಖಲೆಯು_____
60. _____ಖಾತೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಸ್ತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ-2022-23 ಜಿ: ಕೊಪ್ಪಳ

61. ದೇಶೀಯ ಕರೆನ್ಸಿ ರೂಪದಲ್ಲಿನ ವಿದೇಶಿ ಕರೆನ್ಸಿಯ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದನ್ನು ದೇಶೀಯ ಕರೆನ್ಸಿಯು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತವೆ.

62. _____ ಪದ್ಧತಿಯು ಬದಲಾಗುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ.

63. _____ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬ್ರೇಟನ್ ವುಡ್ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಿತು.

ಉತ್ತರಗಳು :-

01	ಆಯ್ಕೆ	33	ಗೇಣಿ
02	ಸರ್ಕಾರವೇ	34	ರಫ್ತು
03	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ	35	ಉತ್ಪಾದನ ಘಟಕ
04	ಮಿಶ್ರ	36	ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ
05	ತುಷ್ಟಿಗುಣ	37	ದಾಸ್ತಾನು
06	ಛೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ	38	ಅಂತಿಮ
07	ಬಲ	39	ಸವಕಳಿ
08	ವಿರುದ್ಧ	40	ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ
09	ಸಮನಾಂತರ (ಅಡ್ಡಸಾಲು) ಸಂಕಲನ	41	ನಕಾರಾತ್ಮಕ
10	ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ	42	ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧನೆ
11	ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ	43	ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ (ಸಾಟಿ) ಪದ್ಧತಿ
12	ತಲೆ ಕೆಳಗಾದ U	44	RBI
13	ಕನಿಷ್ಠ	45	ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ
14	ಸಮ-ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಗಳು	46	ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು
15	ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ	47	ಸಂಕುಚಿತ ಹಣ
16	ಘಟಕ	48	ಆದಾಯದ
17	ಬೆಲೆ	49	ಅನುಭೋಗವಾದಾಗ
18	ಸ್ಥಗಿತತೆಯ ಬಿಂದು	50	ಆದಾಯ
19	ಅವಕಾಶ	51	ಹೂಡಿಕೆ
20	ಸಮನಾಂತರ	52	MPC
21	ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ	53	ಸ್ವಾಯತ್ತ
22	ಕೂಲಿದರ	54	ಪುಕ್ಕಟೆ ಸವಾರ
23	ಕುಟುಂಬಗಳು	55	ಎಫ್ಪಿಲ್-01 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ್-31
24	ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿಯಬಹುದು	56	ಕಸ್ಪೆಮ್ಸ್ (ರಫ್ತು ಆಮದು ಸುಂಕ)
25	ಕಾಣದ ಕೈ	57	ಸಮತೋಲನ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ
26	ಬೆಲೆ	58	ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು
27	ವಿರುದ್ಧ	59	ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ
28	ಬದಲಿ	60	ಬಂಡವಾಳ
29	P x Q	61	ಕುಗ್ಗುವಿಕೆ (ಇಳಿಕೆ)
30	ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ	62	ನಿರ್ವಹಣಾ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ
31	ಗರಿಷ್ಠ	63	1944
32	ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು		

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ. (ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಅಂಕ ಮಾತ್ರ)

A	B	
01	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನ
02	ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವೆ	ಕೌಶಲ್ಯ
03	ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆ	ಸರ್ಕಾರ
04	ವಾಸ್ತವಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ	ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
05	ಮಾದರಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ	ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ
06	ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ	ಕೆಳಮುಖ ಇಳಿಜಾರು
07	ಸರಳ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ	$d(p)=a-bp$
08	ಸರಿಸಮಾನ ಬೇಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ	$ ed =1$
09	ಪೂರಕ ಸರಕುಗಳು	ಪೆನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಯಿ
10	ಔದಾಸೀನ್ಯದ ನಕ್ಷೆ	ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರ ರೇಖೆಗಳ ಕುಟುಂಬ
11	CRS	ಸ್ಥರ ಪ್ರತಿಫಲಗಳ ಪ್ರಮಾಣ
12	SAC	ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ
13	LRAC	ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ
14	TFC+TVC	TC
15	SMC	$\Delta TC / \Delta C$
16	MR=	$\Delta TR / \Delta Q$
17	$\pi=$	TR-TC
18	AR=	TR/Q
19	ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಾಭ	ಶೂನ್ಯ ಲಾಭ
20	ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ	ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ
21	ಆಡಂ ಸ್ಮಿತ್	ಕಾಣದ ಕೈ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ
22	ಬೆಲೆ ಮಿತಿ	ಬೆಲೆಯ ಮೇಲ್ಮಿತಿ
23	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮತೋಲನ	$QD=QS$
24	ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಲಾಭದ ಸಾದ್ಯತೆ	ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ
25	ಬೆಲೆ ಅಂತಸ್ತು	ಬೆಲೆಯ ಕನಿಷ್ಠ ಮಿತಿ
26	ಶ್ರಮ	ಕೂಲಿ
27	GDP	ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ
28	ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ	ದಾಸ್ತಾನಿನ ಚಲಕ
29	PDI	ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೆಚ್ಚಮಾಡಬಹುದಾದ ಆದಾಯ
30	ಗೃಹ ಕೃತ್ಯ	ಹಣರಹಿತ ವಿನಿಮಯ
31	SLR	ಶಾಸನಬದ್ಧ ದ್ರವ್ಯತಾಅನುಪಾತ
32	ನಾಣ್ಯ ಚಲಾವಣೆ	ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

33	ಹಣ	ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮ
34	M ₃ ಮತ್ತು M ₄	ವಿಶಾಲ ಹಣ
35	ಮರು ಖರೀದಿ ಒಪ್ಪಂದ	ರೆಪೋ
36	ಉಳಿತಾಯ	Y-c
37	ಕಚ್ಚಾ ಸರಕು	ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸರಕು
38	ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಅನುಭೋಗ	APC (ಅನುಭೋಗ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ)
39	ಅಂತಿಮ ಸರಕುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆ	$\bar{C} + \bar{I} + c.Y$
40	ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ	ಧೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಗಳ ಏರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
41	SDR	ಕಾಗದದ ಚಿನ್ನ
42	ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿ	ಸರಕು-ಸೇವೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ
43	ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿ	ಸರಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ
44	ತೇಲುವ ವಿನಿಮಯ ದರ	ಬದಲಾಗುವ ವಿನಿಮಯ ದರ
45	ನಿರ್ವಹಣಾ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ	ಡರ್ಜಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ

V) ಕೆಲಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. (ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ 02 ಅಂಕಗಳು)

01. ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಬಜೆಟ್ ಗಣದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾವುವು?

ಉತ್ತರ :-

ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆ	ಬಜೆಟ್ ಗಣ
01. ಅನುಭೋಗಿಯು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದ ಎರಡು ಸರಕುಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.	01. ಅನುಭೋಗಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಜೆಟ್ ಗಣ ಎನ್ನುವರು
02. ಇದು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.	02. ಇದು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಆದಾಯದ ಒಳಗಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

02. ಕೆಲದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳೆಂದರೇನು ? ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಿ.

ಉತ್ತರ: ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಒಂದು ಸರಕಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ ಸರಕಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಇಂತಹ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಒರಟು ದಾನ್ಯಗಳು - ನವಣೆ, ರಾಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ

03. ಏಕತಾನಾತ್ಮಕ ಒಲವು ಎಂದರೇನು ?

ಉತ್ತರ: ಅನುಭೋಗಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನೀಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರಕುಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು ತೋರುವುದನ್ನು 'ಏಕತಾನಾತ್ಮಕ ಒಲವು' ಎನ್ನುವರು. ಅಂದರೆ ಅನುಭೋಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೃಪ್ತಿ ನೀಡುವ ಎತ್ತರದ ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆ ಕಡೆ ಒಲವು ತೋರುತ್ತಾನೆ.

04. ಬೇಡಿಕೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: "ಇತರೆ ಅಂಶಗಳು ಬದಲಾಗದೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಸರಕಿನ ಬೆಲೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಅದರ ಬೇಡಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ".

05. ಅನುಭೋಗಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಅನುಭೋಗಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳು:

a. ಸಂಖ್ಯಾಸೂಚಕ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

b. ಸ್ಥಾನದರ್ಶಕ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

06. ಬೆಲೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ ಎಂದರೆ ಏನೆಂದು ಅರ್ಥೈಸುವಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಒಂದು ಸರಕಿನ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಆ ಸರಕಿನ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬೆಲೆ ಬೇಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೂತ್ರ: $ed = \frac{\text{ಸರಕಿನ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ}}{\text{ಸರಕಿನ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಶೇಕಡಾವಾರು ಬದಲಾವಣೆ}}$

07. ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: a. ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ :- “ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

b. ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ :- “ಒಂದು ಘಟಕದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದಲ್ಲಾಗುವ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

08. ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಬೆಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವೇನು ?

ಉತ್ತರ: • ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯವು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೆಲೆ ಬೆಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ.
• ಸೀಮಾಂತ ಆದಾಯವು ಋಣಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಬೆಲೆ ಬೆಡಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ.

09. ಸ್ವಾಮ್ಯಯುತ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥ ಬರೆಯಿರಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡಿ.

ಉತ್ತರ: “ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳಿರುವ, ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ನಿರ್ಗಮನವಿರುವ ಹಾಗೂ ಏಕರೂಪವಲ್ಲದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಸ್ವಾಮ್ಯಯುತ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ.”

ಉದಾಹರಣೆ:- ಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಸಾಬೂನು, ಪೆನ್ನು, ನೋಟ್‌ಬುಕ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು.

10. ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

01. ಒಬ್ಬನೆ ಮಾರಾಟಗಾರ
02. ನಿಕಟ ಬದಲಿ ವಸ್ತುಗಳು ಅಲಭ್ಯ
03. ಇತರ ಬದಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧ
04. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ

11. ನಾಲ್ಕು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಾವುವು ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :-	ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳು	ಪ್ರತಿಫಲಗಳು	ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳು	ಪ್ರತಿಫಲಗಳು
	01. ಭೂಮಿ	ಗೇಣಿ	03. ಬಂಡವಾಳ	ಬಡ್ಡಿ
	02. ಶ್ರಮ	ಕೂಲಿ	04. ಸಂಘಟನೆ	ಲಾಭ

12. ದಾಸ್ತಾನು ಮತ್ತು ಅರಿವಿನ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ :

ದಾಸ್ತಾನು	ಹರಿವು
01. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.	01. ಒಂದು ಸಮಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ.
02. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯ ಹೂಡಿಕೆಯ ಚಲಕವಾಗಿದೆ	02. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ.
ಉದಾ : ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು	ಉದಾ: ಆದಾಯ, ಉತ್ಪನ್ನ, ಲಾಭಗಳು

13. ಅನುಭೋಗಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ?

ಉತ್ತರ :

ಅನುಭೋಗಿ ಸರಕುಗಳು	ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳು
01. ಅಂತಿಮ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಖರೀದಿಸುವ ಸರಕುಗಳು	01. ಉತ್ಪಾದನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ಗುಣವುಳ್ಳ ಸರಕುಗಳು
02. ಒಮ್ಮೆ ಮಾರಾಟವಾದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿಯಾ ಶೀಲ ಆರ್ಥಿಕ ಹರಿವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.	02. ಒಂದು ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿರುವ ಬಂಡವಾಳದ ದಾಸ್ತಾನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
03. ಅನುಭೋಗದ ನಂತರ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.	03. ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.
ಉದಾ : ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ.	ಉದಾ: ಯಂತ್ರಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ

14. GDP (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನ) ಮಾಪನದ 3 ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ

ಉತ್ತರ:- GDP ಮಾಪನದ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳು-

01. ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿಧಾನ ಅಥವಾ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ವಿಧಾನ – Product Method
02. ವೆಚ್ಚದ ವಿಧಾನ – Expenditure Method
03. ವರಮಾನದ ವಿಧಾನ (ಆದಾಯದ ವಿಧಾನ) – Income method

15. ಬಾಹ್ಯತೆಗಳೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ಅರ್ಥೈಸುವಿರಿ? ಅದರ ಎರಡು ವಿಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :- “ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

- ಬಾಹ್ಯತೆಗಳ ವಿಧಗಳು:- 01. ಧನಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆ 02. ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆ

16. GDP_{MP} ಮತ್ತು GDP_{FC} ಯ ಸಮೀಕರಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- GDP_{MP} ಯ ಸಮೀಕರಣ :- $GDP_{MP} = C+I+G+X-M$

GDP_{FC} ಯ ಸಮೀಕರಣ :- $GDP_{FC} = GDP_{MP} - NIT$ (NIT - Net Indirect Tax.)

17. ನಾಮಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ನೈಜ GDPಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :-

ನಾಮಮಾತ್ರ GDP	ನೈಜ GDP
01. ಪ್ರಸಕ್ತ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ GDPಯ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿದೆ.	01. ಆಧಾರ ವರ್ಷದ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ GDPಯ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿದೆ.
02. ಎಲ್ಲಾ ಸರಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.	02. ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದರೆ ನೈಜ GDP ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

18. CRR ಮತ್ತು SLR ಗಳ ಅರ್ಥ ನಿಡಿ.

ಉತ್ತರ :-

i) ನಗದು ಮೀಸಲು ಅನುಪಾತ (CRR) :- “ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಾನೂನು ರಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಠೇವಣಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಡುವುದನ್ನು ನಗದು ಮೀಸಲು ಅನುಪಾತ (CRR) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ii) ಶಾಸನ ಬದ್ಧ ದ್ರವ್ಯತಾ ಅನುಪಾತ (SLR) :- “ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮ ಠೇವಣಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಶಾಸನ ಬದ್ಧ ದ್ರವ್ಯತಾ ಅನುಪಾತ (SLR) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

19. ಬ್ಯಾಂಕುದರವು ಹೇಗೆ ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ ?

ಉತ್ತರ :- “ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡುವ ದರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ RBI ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕು ದರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.”

ಬ್ಯಾಂಕು ದರವನ್ನು ಏರಿಸುವುದರಿಂದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಪಡೆಯುವ ಸಾಲವು ಹೆಚ್ಚು ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಮೀಸಲು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಹಣದ ಪೂರೈಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾಂಕು ದರದಲ್ಲಿನ ಇಳಿಕೆಯು ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ಯಾಂಕು ದರವು ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

20. ಅಂತಿಮ ಋಣದಾತನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ RBI ನ ಪಾತ್ರವೇನು ?

ಉತ್ತರ :- RBI ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾದಾಗ ಅವು ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೊರೆ ಹೋಗಬಹುದು ಕೇಂದ್ರಬ್ಯಾಂಕು ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿರುವ RBI ನ ಪಾತ್ರವೂ ಕೂಡಾ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಅಂತಿಮ ಋಣದಾತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

21. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೊರತೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೊರತೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥ

a. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ :- ಸಮತೋಲನ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಮಟ್ಟ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

b. ಕೊರತೆ ಬೇಡಿಕೆ :- ಸಮತೋಲನ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗದ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಇದನ್ನು ಕೊರತೆ ಬೇಡಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

22. ಹೂಡಿಕೆ ಗುಣಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಾದ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಮತೋಲನ ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಾದ ಹೆಚ್ಚಳಗಳ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಗುಣಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

$$\text{ಹೂಡಿಕೆ ಗುಣಕದ ಸೂತ್ರ :- ಹೂಡಿಕೆ ಗುಣಕ} = \frac{\Delta Y}{\Delta A} = \frac{1}{1-c} = \frac{1}{s}$$

23. ಮಿತವ್ಯಯದ ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ.

ಉತ್ತರ :- ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವ ಆದಾಯದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ (MPS ಹೆಚ್ಚಾದರೆ) ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಉಳಿತಾಯದ ಒಟ್ಟು ಮೌಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಾರದು ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಬದಲಾಗದೆ ಇರಬಹುದು ಇದನ್ನು ಮಿತವ್ಯಯದ ವಿರೋಧಾಭಾಸವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

24. ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂರು ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :- ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೂರು ಕೊಂಡಿಗಳು:-

01. ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ 02. ಹಣಕಾಸು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ 03. ಶ್ರಮದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

25. ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ ಮತ್ತು ಕೊರತೆ ಯಾವಾಗ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ :-

- **ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ :-** ಬಂಡವಾಳದ ಹೊರ ಹರಿವಿಗಿಂತ ಬಂಡವಾಳದ ಒಳ ಹರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ :-** ಬಂಡವಾಳದ ಒಳ ಹರಿವು ಹೊರ ಹರಿವಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

26. ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳಾವುವು ?

ಉತ್ತರ :-

ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆ	ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆ
01. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆ ಪಾವತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.	01. ಆಸ್ತಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.
02. ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಯು ಸರಕುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ, ಸೇವೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ, ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.	02. ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯು ಹೂಡಿಕೆಗಳು, ಬಾಹ್ಯ ಸಾಲಗಳು, ಬಾಹ್ಯ ನೇರವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

27. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ವಿಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳು:-

01. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಸಮತೋಲನ 02. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಮಿಗುತೆ 03. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಕೊರತೆ

28. ಜನರು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಏಕೆ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ :- ಜನರು ಅನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಮುಂತಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

29. ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ದರ ಎಂದರೇನು ?

ಉತ್ತರ :- ಒಂದು ಕರೆನ್ಸಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕರೆನ್ಸಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ದರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

VIII) ಕಾರ್ಯಭಾರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು (ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ 05 ಅಂಕಗಳು)

01. ಒಬ್ಬ ಅನುಭೋಗಿಯು ಎರಡು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಬೆಲೆ ರೂ 5 ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಲೆ ರೂ 10 ಆಗಿದ್ದು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ರೂ 40 ಆಗಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಬಹುದು.?
- ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಬಹುದು. ?
- ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯ ಇಳಿಜಾರು ಕೆಳಮುಖ ಅಥವಾ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ ?
- ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೇ ?
- ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಿಯೇ ?

ಉತ್ತರ:-

- a) ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ರೂ 40 ಆಗಿದ್ದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಬೆಲೆ 5 ರೂ ಆದಾಗ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ 8 ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಬಹುದು.

$$M = p \times q$$

$$40 = 5 q$$

$$q = \frac{40}{5} = 8$$

- b) ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ರೂ 40 ಆಗಿದ್ದು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಲೆ ರೂ 10 ಆದಾಗ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡಿ 4 ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಬಹುದು.

$$M = p \times q$$

$$40 = 10 q$$

$$q = \frac{40}{10} = 4$$

- c) ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯ ಇಳಿಜಾರು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- d) ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

- e) ಸರಿ, ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

02. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೊಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಯಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

Fctor-1	TP	MP _L	AP _L
0	0	0	0
1	10	-	10
2	24	-	12
3	40	16	13.33
4	-	10	-
5	-	6	11.2
6	57	1	9.5

ಉತ್ತರ:

Fctor-1	TP	MP _L	AP _L
0	0	0	0
1	10	10	10
2	24	14	12
3	40	16	13.33
4	50	10	12.5
5	56	6	11.2
6	57	1	9.5

03. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ದೇಶಗಳ ಕರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಯು.ಎಸ್.ಎ, ಯು.ಕೆ, ಯು.ಎ.ಇ, ಜರ್ಮನಿ, ಜಪಾನ್, ಚೈನಾ, ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ರಷ್ಯಾ
ಉತ್ತರ :-

ಕ್ರ.ಸಂ	ದೇಶದ ಹೆಸರು	ಕರೆನ್ಸಿ
01	ಅಮೇರಿಕಾ (USA)	US ಡಾಲರ್
02	ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ (UK)	ಫೌಂಡ್ ಸ್ಟರ್ಲಿಂಗ್
03	U.A.E	ಧೀರಾಂ
04	ಜರ್ಮನಿ	ಯೂರೋ (ಮಾರ್ಕ್)
05	ಜಪಾನ್	ಯೆನ್
06	ಚೈನಾ	ರೆನ್‌ಮಿನ್‌ಬಿ (ಯೂಹಾನ್)
07	ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾ	ಪೆಸೊ
08	ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ	ಟಾಕಾ
09	ರಷ್ಯಾ	ರೂಬೆಲ್

IX) 12 ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ (ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ 04 ಅಂಕಗಳು)

01. ಒಂದು ಸರಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬ, ನೇಕಾರ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ. ಸಹಜವಾಗಿ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ, ಉಡುಪು, ವಸತಿ, ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ರೈಲುಗಳು, ಅಂಚೆ ಸೇವೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯರ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಇತರ ಹಲವು ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದು, ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕೂಡ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬಯಸುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ/ಳೆ.

- ▶ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬ :- ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಜಮೀನು, ಧಾನ್ಯಗಳು, ಬೇಸಾಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಾದ ನೇಗಿಲು ಒಂದು ಜೊತೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು.
- ▶ ಒಬ್ಬ ನೇಕಾರ :- ಹತ್ತಿ ನೂಲು ಹಾಗೂ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು.
- ▶ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕ/ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು :- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.
- ▶ ಸಮಾಜದ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು :- ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸೇವೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಘಟಕಗಳೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಇತರ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಪನ್ನದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :-

- ಒಂದು ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬ :- ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು ಉತ್ಪನ್ನದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಭೋಗದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿ ಉಳಿದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಭಾಗವನ್ನು ಉಡುಪುಗಳು, ವಸತಿ, ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳ ವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

- **ಒಬ್ಬ ನೇಕಾರ :-** ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ನೂಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ತಾನು ಬಯಸುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.
- **ಶಿಕ್ಷಕ/ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು:-** ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಆ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.
ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

02. ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧ್ಯತಾ ಗಡಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ :- “ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ತನ್ನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದಾದ ಎರಡು ಸರಕುಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧ್ಯತಾ ಗಡಿ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.”

ವಿವರಣೆ :- ಜನರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದಾಗ ಜನರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಲು ಬಯಸುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮಿತವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವು ವಿವಿಧ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

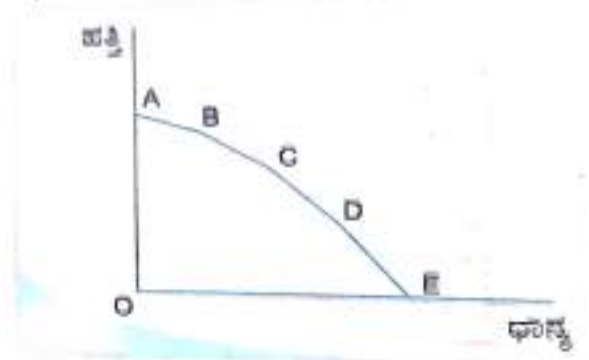
ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿದ್ದು, ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಗಣ:- “ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಟ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೊತ್ತ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಗಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಉದಾಹರಣೆ : ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧ್ಯತಾ ಗಡಿಯನ್ನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

(ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ)

ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು	ಧಾನ್ಯ	ಹತ್ತಿ
A	0	10
B	1	9
C	2	7
D	3	4
E	4	0

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದಾದ ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿಯ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

- **A ಸಂಯೋಜನೆ :-** ಧಾನ್ಯ-0 ದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ-10 ಘಟಕದಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು.
- **B ಸಂಯೋಜನೆ :-** ಧಾನ್ಯ-1 ಘಟಕದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ-9 ಘಟಕದಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು.
- **C ಸಂಯೋಜನೆ :-** ಧಾನ್ಯ-2 ಘಟಕದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ-7 ಘಟಕದಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು.
- **D ಸಂಯೋಜನೆ :-** ಧಾನ್ಯ-3 ಘಟಕದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ-4 ಘಟಕದಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು.
- **E ಸಂಯೋಜನೆ :-** ಧಾನ್ಯ-4 ಘಟಕದಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿ-0 ಘಟಕದಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ (A,B,C,D,E) ಪ್ರಕಾರ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದಾಗ ಬರುವ ರೇಖೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧ್ಯತಾ ರೇಖೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

03. ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗವು ಮೂಲಭೂತ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಎದುರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

i) ಏನನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ? ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ? (ಆಯ್ಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ):- ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಿತವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ವಿವಿಧ ಪರ್ಯಾಯ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:-

a. ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ವಸತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಐಶಾರಾಮಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೇ?

b. ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೇ ?

ii) ಹೇಗೆ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು? (ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ):- ಇದು ಉತ್ಪಾದನ ತಂತ್ರದ ಆಯ್ಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವಾಗ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಅಥವಾ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೇ? ಎಂಬ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

01. ಶ್ರಮಸಾಂದ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ :- ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವುದು.

02. ಬಂಡವಾಳ ಸಾಂದ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ :- ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವುದು.

iii) ಯಾರಿಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು? (ವಿತರಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ):- ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಬೇಡವೇ ? ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

04. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ: ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆ:- ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿನಿಮಯ, ಮತ್ತು ಸರಕು ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಅಂತಿಮ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆ:- ಇಡಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುವ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉದಾ: ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸದಿದ್ದಾಗ, ಸರ್ಕಾರವು ಅಂತಹ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ.

05. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ:- ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಬದಲಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆ:- ಕೇಂದ್ರೀಯ ಯೋಜಿತ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನಾವು ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಮಾಡಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಆಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಆಗದೇ ಇರಬಹುದು.

ಒಂದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಒಂದು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ವಿನಿಮಯ ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರಕಿಗೆ ಅಧಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಆ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರೆ ಬೆಲೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಆ ಸರಕಿನ ಪೂರೈಕೆಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಪೂರೈಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಬೆಲೆಗಳು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

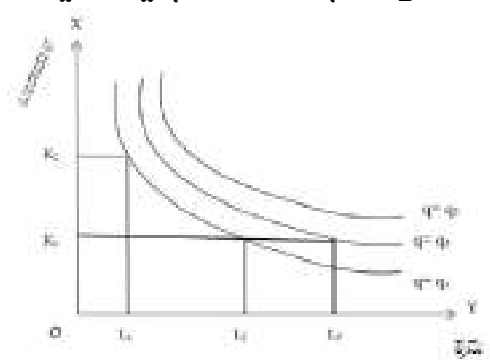
ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳು ಮಿಶ್ರ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಿಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

06. ಸಮ ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ :- “ಒಂದೇ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಎರಡು ಆದಾನಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಭವನೀಯ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಮ ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ:- ಸಮ ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಯು ಉತ್ಪಾದನ ಬಿಂಬಕವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಮೂರು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಸಮ-ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವೆಂದರೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಮತಲದಲ್ಲಿ $q=q_1$ $q=q_2$ $q=q_3$ ಇವೆ. ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಎರಡು ಸಂಯೋಜನೆಗಳಾದ $(L_1 K_2)$ ಮತ್ತು $(L_2 K_1)$ ಗಳು ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ q_1 ಅನ್ನು ನಿಡುತ್ತವೆ. ನಾವು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು K_1 ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗೊಳಿಸಿ, ಶ್ರಮವನ್ನು L_3 ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಾಗ, ಉತ್ಪನ್ನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಸಮ ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಯನ್ನು $q=q_2$ ತಲುಪುತ್ತೇವೆ. ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವಾಗ, ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಒಂದು ಆದಾನದೊಂದಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದ ಉಳಿದ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅದೇ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮ-ಉತ್ಪನ್ನ ರೇಖೆಯು ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇಳಿಜಾರು ರೇಖೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

07. ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ, ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ:

- **ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ (TP_L)** :- “ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಿಸಿ ಬದಲಾಗುವ ಆದಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನದನು ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಸೂತ್ರ : $TP_L = Q \times P$

- **ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ (AP_L)** :- “ಬದಲಾಗುವ ಆದಾನದ ಪ್ರತಿ ಯೂನಿಟ್‌ನ (ಘಟಕ) ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಸೂತ್ರ : $AP_L = \frac{TP_L}{L}$

ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ-2022-23 ಜಿ: ಕೊಪ್ಪಳ

- ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ (MPL) :- “ಇರತ ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಆದಾನದ ಪ್ರತಿಯೂನಿನ್ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

$$\text{ಸೂತ್ರ : } MP_L = \frac{\Delta TPL}{\Delta L}$$

ಉದಾಹರಣೆ :-

ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ, ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೊಪ್ಪಕ ಉದಾಹರಣೆ ನಿಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಮ	ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ (TPL)	ಸೀಮಾಂತ ಉತ್ಪನ್ನ (MPL)	ಸರಾಸರಿ ಉತ್ಪನ್ನ (APL)
0	0	-	-
1	10	10	10
2	24	14	12
3	40	16	13.33
4	50	10	12.5
5	56	6	11.2
6	57	1	9.5

08. ಪ್ರತಿಫಲಗಳ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಎರಡೂ ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳು ಒಂದೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು

- i) ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (CRS),
- ii) ಏರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (IRS)
- iii) ಇಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (DRS)

i) ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (CRS):- ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದಾಗ ಉತ್ಪಾದನಾ ಬಿಂಬಕವು ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿಯಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ii) ಏರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (IRS) :- ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಾಗ ಉತ್ಪನ್ನವು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಉತ್ಪಾದನ ಬಿಂಬಕವು ಏರಿಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿಯಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

iii) ಇಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣ (DRS) :- ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಾದ ಹೆಚ್ಚಳವು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಉತ್ಪಾದನಾ ಬಿಂಬಕವು ಇಳಿಮುಖ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿಯಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವು ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಈ ಉತ್ಪಾದನ ಬಿಂಬಕವು ಸ್ಥಿರ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪನ್ನವು ಎರಡು ಪಟ್ಟಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಇಳಿಮುಖ ಪ್ರತಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣವು ಅನ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನವು ಎರಡು ಪಟ್ಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಏರಿಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ನಿಯಮ ಅನ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

09. ದೀರ್ಘಾವಧಿ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆದಾನಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಆದುದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಸ್ಥಿರ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿ ಸ್ಥಿರ ವೆಚ್ಚಗಳು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಬದಲಾಗುವ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸರಾಸರಿ ಬದಲಾಗುವ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚದ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೀಮಾಂತ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸೀಮಾಂತ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

a) ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸರಾಸರಿ ವೆಚ್ಚ (LRAC) :- “ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸರಾಸರಿ

ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

$$\text{ಸೂತ್ರ : LRAC} = \frac{TC}{q}$$

b) ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸೀಮಾಂತ ವೆಚ್ಚ (LRMC) :- “ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಯುನಿಟ್‌ನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಸೀಮಾಂತ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

$$\text{ಸೂತ್ರ : LRMC} = TC_n - TC_{n-1}$$

10. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕವು ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ (TPL) ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. AP_L ಮತ್ತು MP_L ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

TP _L	0	15	35	50	40	48
L	0	1	2	3	4	5

ಉತ್ತರ:

L	TP _L	AP _L	MP _L
0	0	0	0
1	15	15	15
2	35	17.5	20
3	50	16.66	15
4	40	10	10
5	48	9.6	8

11. ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ರೀತಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

- ಅಧ್ಯಯನ ವಿಷಯ:- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಗ್ರ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಮಗ್ರ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಬೆಲೆಗಳ ಮಟ್ಟಗಳಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.
- ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಚಲನೆ :- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಟ್ಟಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಎಲ್ಲಾ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಟ್ಟಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.
- ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು:- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಏಜೆಂಟರುಗಳಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವಯಂ ಆಗಿ ಅಥವಾ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಅಂತಹ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (RBI), ಭಾರತೀಯ ಭದ್ರತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಿಮಯ ಮಂಡಳಿ (SEBI) ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಗುರಿ :- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಏಜೆಂಟರುಗಳು ತಮ್ಮ ವ್ಯಯಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ, ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಏಜೆಂಟರುಗಳು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಅಥವಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗುರಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರದೆ, ದೇಶದ ಮತ್ತು ಅದರ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

12. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಕಾರ್ಯ ವೈಕರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ:- “ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ:-

ಒಂದು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಉದ್ಯಮಗಳಿಂದ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಉದ್ಯಮವು ಒಂದು ಆಧವಾ ಹಲವು ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವರು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ತರಬಹುದು.

01. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು : ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳೂ ಕೂಡಾ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ - ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ (ಉದಾ: ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು) ಮತ್ತು ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಉದಾ: ಭೂಮಿ, ನಿವೇಶನಗಳು) ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾದ ಮಾನವ ಶ್ರಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಶ್ರಮ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತೇವೆ.

02. ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳು: ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಾದ ಬಂಡವಾಳ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ನಂತರ ಉದ್ಯಮಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡಿ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವೇ ಆದಾಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

03. ಪ್ರತಿಫಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆ: ಭೂಮಿಯು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಗೆ ಆದಾಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಗೇಣಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೂಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಯದ ಉಳಿದ ಭಾಗವು ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ನಾವು ಲಾಭ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಮುಂದಿನ ಅವಧಿಗೆ ಹೊಸ ಯಂತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಹೊಸ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಲಾಭವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉತ್ಪಾದಕರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಅದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

13. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ದೇಶಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ(ರಾಜ್ಯ) ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವಲಯದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ದೇಶಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ (ರಾಜ್ಯ) ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ವಲಯದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯೋಣ.

• **ಸರ್ಕಾರದ ಪಾತ್ರ :-** ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶೀಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ (ಸರ್ಕಾರದ) ಪಾತ್ರವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

• **ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರ :-** ಕುಟುಂಬ ವಲಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಲಯವಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಕುಟುಂಬವು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಜನರು ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೂಲಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ವೇತನವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಉದ್ಯಮಗಳ ಮಾಲೀಕರಾಗಿ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

14. ಅಂತಿಮ ಸರಕು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ:- “ಅಂತಿಮ ಬಳಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಯಾವುದೇ ರೂಪಾಂತರ ಅಥವಾ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಇತರ ಹಂತಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗದೇ ಇರುವ ಒಂದು ಸರಕನ್ನು ಅಂತಿಮ ಸರಕು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ:-

ಅಂತಿಮ ಸರಕು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಉದಾ: ಹತ್ತಿ

ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ರೈತರು ಹತ್ತಿಯನ್ನು ನೂಲುವ ಗಿರಣಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಾ ಹತ್ತಿಯು ನೂಲಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ; ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನೂಲು, ಜವಳಿ ಗಿರಣಿಗೆ ಮಾರಾಟವಾದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ಬಟ್ಟೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸರಕಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ತದನಂತರ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಿಮ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮಾರಾಟಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂತಿಮ ಸರಕು ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಕಾರಣ :

01. ಇದು ಮಾರಾಟವಾದ ಮೇಲೆ ಇದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಹರಿವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
02. ಇದು ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪಾದಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
03. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅಂತಿಮ ಖರೀದಿದಾರನ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಅಂತಿಮ ಸರಕುಗಳು ಅವುಗಳ ಅನುಭೋಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಖರೀದಿಸಿದ ಚಹಾದ ಎಲೆಗಳು ಅದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ - ಸೇವಿಸಬಹುದಾದ ಚಹಾವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ತರಹ ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಪಾಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲಕ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಉತ್ಪನ್ನ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೂ ಸಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬೇಯಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಮಾರಲಾಗುವ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಡುಗೆ ಅಥವಾ ಚಹಾ ತಯಾರಿಸುವುದಾದರೆ, ಚಹಾ ಎಲೆಗಳಂತಹ ಅದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಂತಿಮ ಸರಕಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವ (ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತಗೊಳ್ಳುವ) ಆದಾನಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸರಕು ಅಂತಿಮ ಸರಕಾಗುವುದು ಆ ಸರಕಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಉಪಯೋಗದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

15. ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಚಲನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ :- ಕುಟುಂಬ ವಲಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ವಲಯಗಳ ನಡುವೆ ಆದಾಯ ಹೇಗೆ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಆದಾಯದ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಚಲನೆಯು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಪನೆಗಳು :-

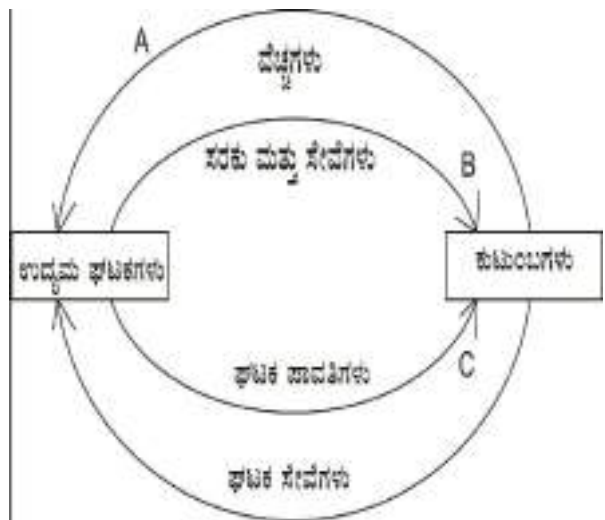
01. ಒಂದು ಸರಳ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ವಲಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ
02. ಜನರು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿವರಣೆ :- ಈ ಮೇಲಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಚಲನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ರೇಖಾಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಬಾಣದ ಗುರುತುಗಳು ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಳಗಿನ ಬಾಣದ ಗುರುತುಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಕುಟುಂಬಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಾದ ಭೂಮಿ, ಶ್ರಮ, ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆ (ಉದ್ಯಮಶೀಲರು) ಎಂಬ ಘಟಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸಿ, ಗೇಣಿ, ಕೂಲಿ, ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳೆಂಬ ಘಟಕ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು (ಆದಾಯ) ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ

ಉಳಿತಾಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಆದಾಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು

ಖರೀದಿಸಲು ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಈ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ಷ ಉರುಳಿದಂತೆ ಒಂದು ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವು ಎರಡು ವಲಯಗಳ ಮೂಲಕ (ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ & ಕುಟುಂಬಗಳು) ವೃತ್ತಾಕಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

16. ಬಾಹ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ :- “ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಥವಾ ಹಾನಿಗಳಿಗೆ ‘ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು’ ಎನ್ನುವರು.”

ಬಾಹ್ಯತೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು :-

01. ಧನಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು’   02. ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು’

i) ಧನಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು :- “ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ‘ಧನಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.”

ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಪ್ರಯೋಜನ ನೀಡಿದವರಿಗೆ ಏನನ್ನು ಪಾವತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮಾರಲು ಯಾವುದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

- **ಉದಾಹರಣೆ:-** ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೈಲ ಸಂಸ್ಕರಣಾಗಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ, ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಧನಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳಾಗಿವೆ.

ii) ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು :- “ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾಡುವ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ‘ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳು’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.”

ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಘಟಕಗಳು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ದಂಡವನ್ನು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ.

- **ಉದಾಹರಣೆ:-** ತೈಲ ಸಂಸ್ಕರಣಾಗಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಹತ್ತಿರದ ನದಿಯು ಕಲುಶಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನದಿ ನೀರನ್ನು ಬಳಸುವ ಜನರಿಗೆ, ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳು ಋಣಾತ್ಮಕ ಬಾಹ್ಯತೆಗಳಾಗಿವೆ.

17. ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಶೇಖರಣೆ ಮತ್ತು ಕುಸಿತವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಷದಪಡಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ :- “ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವೊಂದು ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಮಾಡುವ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ :-

i) ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಶೇಖರಣೆ :- ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಇಳಿಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡದೆ ಉಳಿದ ದಾಸ್ತಾನು ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಗಳ ಶೇಖರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :- ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವೊಂದು ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಉಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಅದು ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ 100 ಶರ್ಟ್‌ಗಳ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇದು 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ, ವರ್ಷಾಂತದಲ್ಲಿ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 100 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶರ್ಟ್‌ಗಳ ಮಾರಾಟವು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು 600 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು 400 ಮಾರಾಟವಾಗದ ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು 400+100=500 ಶರ್ಟ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 400 ಶರ್ಟ್‌ಗಳ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹೆಚ್ಚಳವು ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ

ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಶೇಖರಣೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ii) ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕುಸಿತ :- ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಏರಿಕೆ ಎದುರಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :- ಮಾರಾಟವು 1000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ನಾವು ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ಕುಸಿತವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಮಾರಾಟವು 1,050 ಆದರೆ, ಆಗ 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು 50 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ 50 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಷ್ಟು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಇಳಿಕೆ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

18. ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಯೋಜಿತ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಕುಸಿತದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಅರ್ಥ :- “ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವೊಂದು ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಹಣೆಮಾಡುವ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉಳಿಕೆಯನ್ನು ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ :-

i) ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ :- ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಇಳಿಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಾಡದೆ ಉಳಿದ ದಾಸ್ತಾನು ಇರುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :- ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 100 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಿಂದ 200 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಯಸಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು $1,000+100=1,100$ ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾರಾಟವು 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿ 200 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಏರಿಕೆಯು ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಯೋಜಿತ ಶೇಖರಣೆಯ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ii) ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕುಸಿತದ :- ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಏರಿಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕುಸಿತ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ :- ಉದ್ಯಮವು 100 ರಿಂದ 25ರ ವರೆಗೆ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದರೆ, ಆಗ ಅದು $1,000-75=925$ ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಆರಂಭದ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ 100 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 75 ಅನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ (ಇದರಿಂದ ಈ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ವರ್ಷಾಂತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ $100-75=25$ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ) ಒಂದು ವೇಳೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಮಾರಾಟವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 1,000 ಶರ್ಟ್‌ಗಳಾದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 25 ಶರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಇದು ಯೋಜಿತ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿಯ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

19. RBI ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ:- ಪೀಠಿಕೆ :- ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕು ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕಾದ RBIನ್ನು 1935 ಎಪ್ರಿಲ್ 01 ರಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿದೆ. RBIಯನ್ನು 1949 ಜನವರಿ 01ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

• **RBIನ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳು :-**

a) ಕರೆನ್ಸಿ ಚಲಾವಣೆ:- ದೇಶದಲ್ಲಿ RBI ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರವು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುತ್ತದೆ. RBI ದೇಶದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿವಿಧ ಮುಖಬೆಲೆಯ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ತರುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆ.

b) ಸರ್ಕಾರದ ಬ್ಯಾಂಕು:- RBI ಸರ್ಕಾರದ ಬ್ಯಾಂಕಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ.

c) ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯ ನಿಯಂತ್ರಕ:- RBI ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಣದ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ.

d) ಹಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನೇತಾರ:- ಸರ್ಕಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಬಾಂಡುಗಳನ್ನು RBI ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

e) ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯದ ಅಭಿರಕ್ಷಕ:- RBI ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಮೀಸಲಿನ ಅಭಿರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

f) ಅಂತಿಮ ಋಣದಾತ:- ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅಂತಿಮವಾಗಿ RBI ಸಾಲ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅಂತಿಮ ಋಣದಾತನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

20. ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ?

ಉತ್ತರ :- ಅರ್ಥ :- ಆದಾಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು (ಅನುಭೋಗ+ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ) ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆ :-

ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕಗಳನ್ನು ಲಂಬವಾಗಿ ಸಂಕಲಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದು ಇದರ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

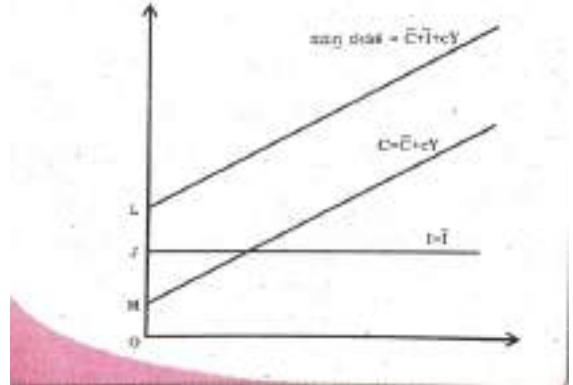
$$\text{ಇಲ್ಲಿ } OM = \bar{C}$$

$$OJ = \bar{I}$$

$$OL = \bar{C} + \bar{I}$$

ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವು ಅನುಭೋಗದ ಬಿಂಬಕಕ್ಕೆ ಸಮನಾಂತರವಾಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಅವು ಒಂದೇ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಬಿಂಬಕವು ಯೋಜಿತ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

21. ಅನುಭೋಗ ಬಿಂಬಕವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :- ಅರ್ಥ :- ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಆದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಭೋಗ ಬಿಂಬಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆ :-

ಅನುಭೋಗ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಕವೆಂದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ. ಅನುಭೋಗ ಬಿಂಬಕವು ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

$$\text{ಸೂತ್ರ : } C = \bar{C} + cY$$

C = ಕುಟುಂಬದ ಅನುಭೋಗ ವೆಚ್ಚ

$\bar{C}$ = ಸ್ವಾಯತ್ತ (ಸ್ವತಂತ್ರ) ಅನುಭೋಗ

cY = ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗ

ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅನುಭೋಗ:- ಯಾವ ಅನುಭೋಗವು ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅನುಭೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅನುಭೋಗವು ಆದಾಯದ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಆದಾಯ ಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದು ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆದಾಯ ಶೂನ್ಯವಾದರೂ ಸಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಭೋಗ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗ :- ಯಾವ ಅನುಭೋಗವು ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

cY ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇರಿತ ಅನುಭೋಗವು (cY) ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾದಾಗ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು MPC (ಸೀಮಾಂತ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿ) ಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಸೀಮಾಂತ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿ :- ಆದಾಯದ ಪ್ರತಿ ಘಟಕದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೀಮಾಂತ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = c$$

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮೀಕರಣದಿಂದ ಸೀಮಾಂತ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ MPC ಯ ಮೌಲ್ಯವು 0 ಯಿಂದ 1ರ ನಡುವೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅನುಭೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗದಿರಬಹುದು (MPC=0) ಮತ್ತು ಬದಲಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆದಾಯವನ್ನು ಅನುಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು (MPC=1) ಅಥವಾ ಬದಲಾದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಭೋಗದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು (0 < MPC < 1)

ಉದಾಹರಣೆ: ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗ ಬಿಂಬಕವು $C=100+0.8Y$ ಇದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆದಾಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ 100ರೂ ಗಳಷ್ಟು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅನುಭೋಗವಾಗಿದೆ. MPC ಯು 0.8 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆದಾಯವು 100ರೂ ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅನುಭೋಗವು 80ರೂ ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

22. ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವನ್ನು ರೇಖಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿರಿ.

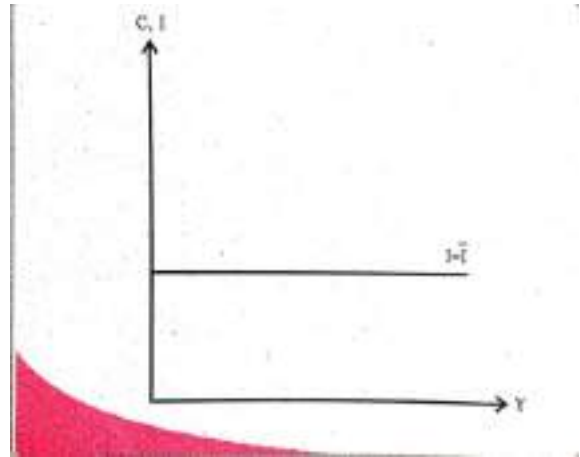
ಉತ್ತರ :- ಅರ್ಥ :- ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕದ ಸೂತ್ರ : $I = \bar{I}$

ವಿವರಣೆ :- ಉದ್ಯಮಗಳು ಪ್ರತೀವರ್ಷ ಒಂದೇ ಮೊತ್ತದ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತವೆ. (ಸ್ವಾಯತ್ತ ಹೂಡಿಕೆ) ಎಂಬ ಊಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

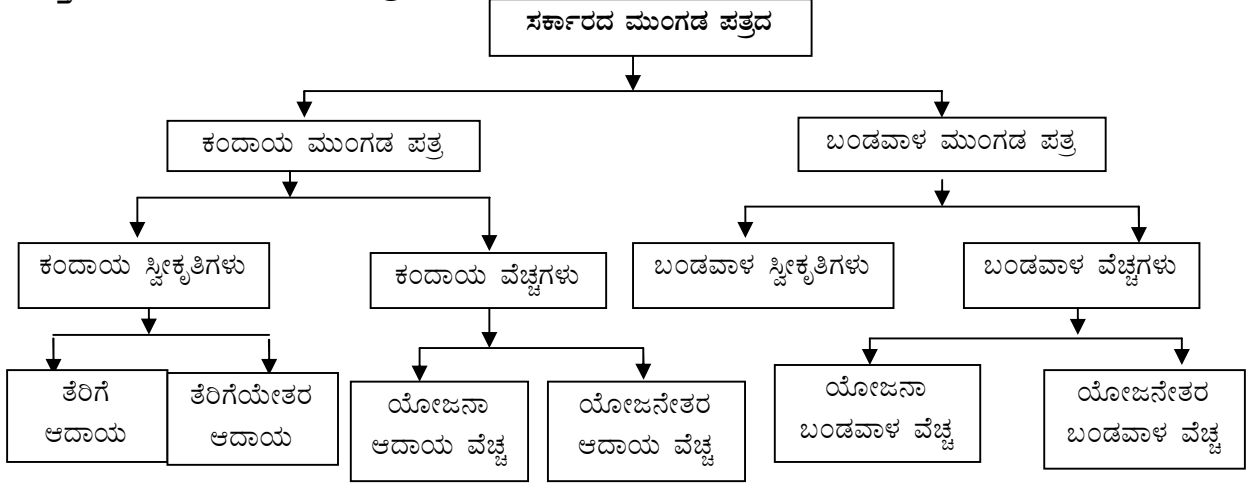
ದ್ವಿ ವಲಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಬೇಡಿಕೆಯ ಎರಡು ಆಕರಗಳಿವೆ, ಮೊದಲನೆಯದು ಅನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹೂಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವನ್ನು $I = \bar{I}$ ಎಂದು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಮತಲ ಅಕ್ಷದ ಮೇಲಿನ $\bar{I}$ ಗೆ ಸಮವಾದಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಮತಲ ರೇಖೆಯಂತೆ ಇದನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ I ಯು ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿದ್ದು ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಬದಲಾಗದೆ ಅಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ.

23. ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಪಟವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಪಟ

24. ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಿಳಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :-

ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ		ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ	
01.	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಭೌತಿಕ ಅಥವಾ ಹಣಕಾಸಿನ ಆಸ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.	01.	ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತಹ ಅಥವಾ ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಕಡಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
	ಉದಾ :- ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ, ವಿವಿಧ ಸೇವೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚ, ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿ ಪಾವತಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ.		ಉದಾ:- ಭೂ-ಸ್ವಾದೀನ, ಕಟ್ಟಡ, ಯಂತ್ರಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಶೇರುಗಳಲ್ಲಿನ ಹೂಡಿಕೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನಿಡುವ ಸಾಲಗಳು, ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಸಾರಿಗೆ, ವಿದ್ಯುತ್, ನಿರಾವರಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ.
02.	ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಯೋಜನಾ ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಯೋಜನೇತರ ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.	02.	ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲೂ ಸಹ ಯೋಜನಾ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಯೋಜನೇತರ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
03.	ಯೋಜನಾ ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚವು ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ನೀಡುವ ನೆರವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.	03.	ಯೋಜನಾ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚವು ಅದರ ಕಂದಾಯ ಪ್ರತಿರೂಪದಂತೆ , ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ನೀಡುವ ನೆರವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
04.	ಯೋಜನೇತರ ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇವೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆ, ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ವೆಚ್ಚವಾಗಿದೆ.	04.	ಯೋಜನೇತರ ಬಂಡವಾಳ ವೆಚ್ಚವು ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸುವ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾನ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

25. ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಕೋಶೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :-

- ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆ :- ಸರ್ಕಾರದ ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಿಂತ ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೂತ್ರ :- ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆ = ಕಂದಾಯ ವೆಚ್ಚ - ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿ

ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಹ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಕಂದಾಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಾಗ, ಸರ್ಕಾರವು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡದೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇತರ ವಲಯಗಳು ಮಾಡುವ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಅದು ತನ್ನ ಅನುಭೋಗ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಭರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನ ಅನುಭೋಗದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಾಲ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ.

- ಕೋಶೀಯ ಕೊರತೆ :- ಸರ್ಕಾರದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾಲವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೋಶೀಯ ಕೊರತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೂತ್ರ :-

ಒಟ್ಟು ಕೋಶೀಯ ಕೊರತೆ = ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ - (ಕಂದಾಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು+ಸಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು)

ಸಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆದ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಸಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವೀಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಿಂದ ಕೋಶೀಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

26. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲವು ಹೊರೆಯಾಗುವುದೇ? ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :- ಅರ್ಥ :- “ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸಾಲವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ :-

ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಲು ತೆರಿಗೆಗಳು, ಸಾಲಗಳು ಅಥವಾ ನೋಟು ಮುದ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಸಾಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲವು ಹೊರೆಯಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಕಡಿತಗೊಂಡ ಅನುಭೋಗದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ಜನರಿಗೆ ಭದ್ರತೆಗಳನ್ನು (ಬಾಂಡುಗಳು) ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ಸಾಲವನ್ನು ಏರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 20 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಭದ್ರತೆಗಳ ಹಣವನ್ನು ಮರುಪಾವತಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಆಗ ತಾನೆ ಶ್ರಮಬಲಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಯುವಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಬಹುದು, ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ವೆಚ್ಚಮಾಡಬಹುದಾದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಅನುಭೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಳಿತಾಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರ ಜನರಿಂದ ಎತ್ತವ ಸಾಲಗಳು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಉಳಿತಾಯಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ ಇದು ಬಂಡವಾಳ ಶೇಖರಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸಾಲವು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

27. ರಿಕಾರ್ಡೋನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ರಿಕಾರ್ಡೋನ ಸಮಾನತೆ :-

ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರ ವೆಚ್ಚವು ಕೇವಲ ಪ್ರಸಕ್ತ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ, ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಭವಿಷ್ಯದ ಆದಾಯದ ಮೇಲೂ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿವಾದವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಸಾಲ ಎಂದರೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಧಿಕ ತೆರಿಗೆಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಂತರ ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಘಟಕವಾದ ಕುಟುಂಬದ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಸದಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಇಂದು ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಇದು ಸರ್ಕಾರ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುತ್ತದೆ, ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಳಿತಾಯವು ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಶ್ಲೇಷ್ಠ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಡೇವಿಡ್ ರಿಕಾರ್ಡೋನರವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ರಿಕಾರ್ಡೋನ

ಸಮಾನತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ರಿಕಾರ್ಡೋರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕೊರತೆಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಮಾನತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಲಗಳೆರಡೂ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಮಾನ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಸರ್ಕಾರ ಇಂದು ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಆಧಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಸಾಲವನ್ನು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇಂದಿನ ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುವ ಸರ್ಕಾರದ ವೆಚ್ಚದ ಹೆಚ್ಚಳವು, ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೋ ಅದೇ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇದು ಬೀರುತ್ತದೆ.

28. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ಅರ್ಥ :- ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇಶದ ಆಮದು ಸರಕುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಸರಕುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರಫ್ತು ಮಾಡಿದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಜಮಾ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸರಕುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ವೆಚ್ಚದ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿ (ಶಿಲ್ಕು) ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

➤ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ :-

i) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಸಮತೋಲನ

ii) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಮಿಗುತೆ

iii) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಕೊರತೆ

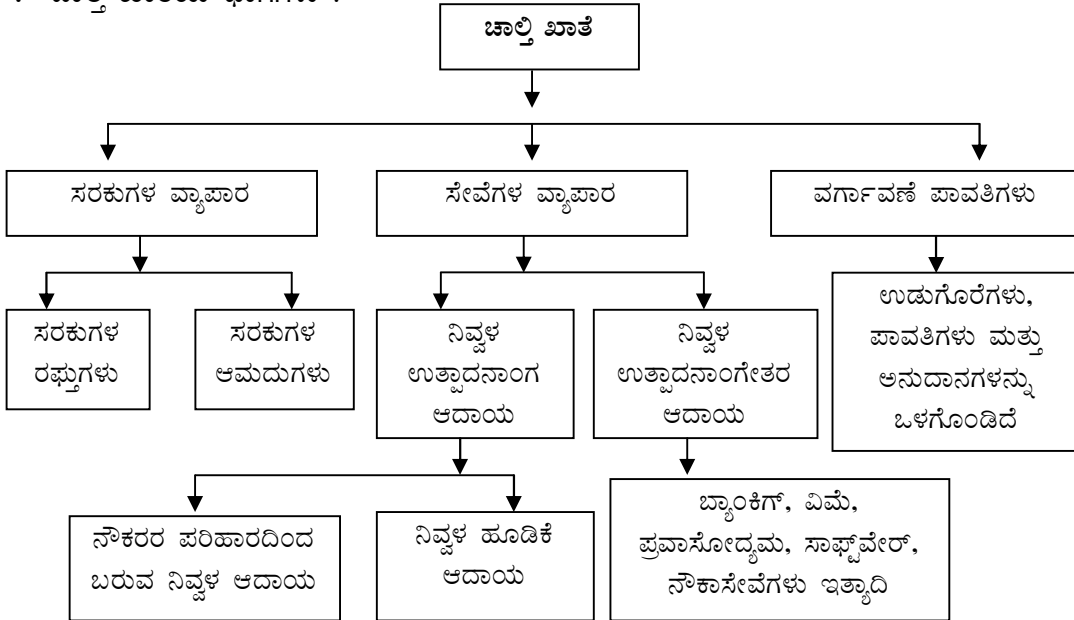
i) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಸಮತೋಲನ :- ಸರಕುಗಳ ಆಮದು ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು ಸಮವಾಗಿದ್ದಾಗ ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಸಮತೋಲನ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ii) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಮಿಗುತೆ:- ಒಂದು ದೇಶದ ರಫ್ತು ಸರಕುಗಳ ಮಾರಾಟ ಆಮದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಮಿಗುತೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

iii) ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಕೊರತೆ :- ಒಂದು ದೇಶದ ರಫ್ತು ಸರಕುಗಳು ಆಮದು ಸರಕುಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿಯ ಕೊರತೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

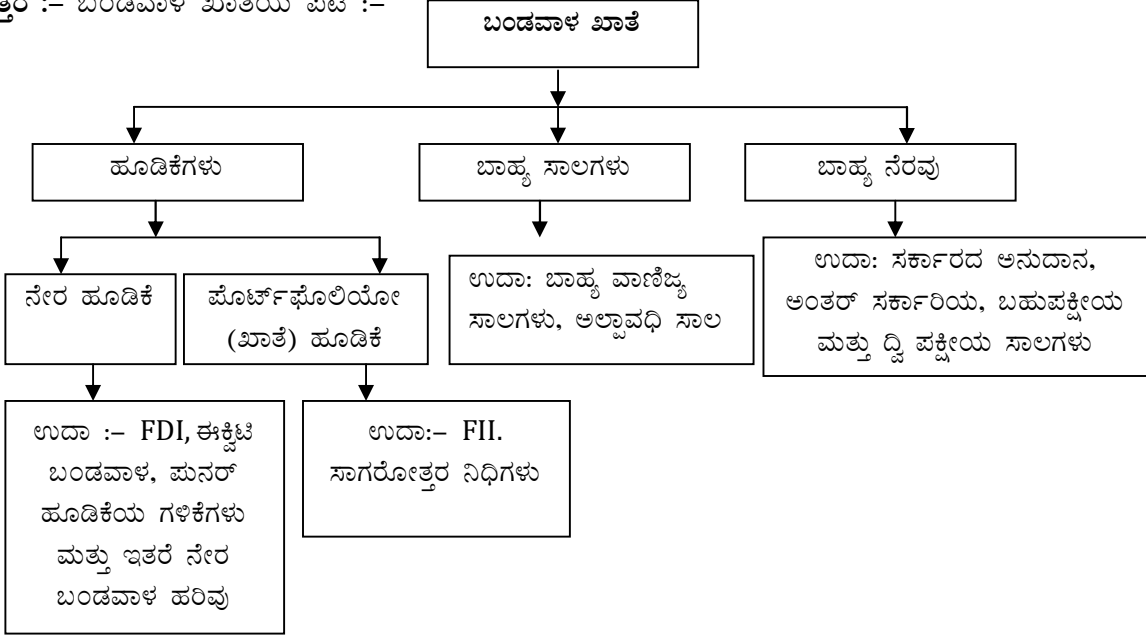
29. ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಯ ಭಾಗಗಳ ಪಟವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಯ ಭಾಗಗಳು :-

30. ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯ ಪಟವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :- ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯ ಪಟ :-

X) 20 ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ (ತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ 06 ಅಂಕಗಳು)

01. ಇಳಿಮುಖ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ಪಿಠೀಕೆ:- ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದವನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ ಗೋಸೆನ್, ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಗೋಸೆನ್‌ನ ಮೊದಲ ನಿಯಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವನು ಪ್ರೊ:ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್‌ರವರು.

- ಇಳಿಮುಖ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನಿಯಮದ ಅರ್ಥ :- ಇತರೆ ಸರಕುಗಳ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸರಕಿನ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಆ ಸರಕಿನ ಪ್ರತಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಘಟಕದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಇಳಿಮುಖ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನಿಯಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

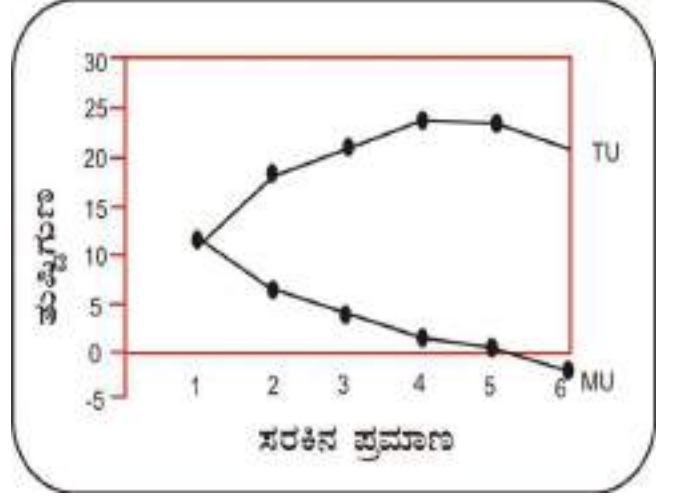
ವಿವರಣೆ:-

- ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ :- ಒಂದು ಸರಕಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಘಟಕದ ಅನುಭೋಗದ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲು $MU_n = TU_n - TU_{n-1}$ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ MU_n ಎಂಬುದು n ಸರಕಿನ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವಾಗಿದೆ. TU_n ಎಂಬುದು n ಸರಕಿನ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣವಾಗಿದೆ. TU_{n-1} ಎಂಬುದು n ಸರಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಸರಕಿನ ಅನುಭೋಗದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣವಾಗಿದೆ. ಇಳಿಮುಖ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಘಟಕಗಳು	ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣ TU	ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ MU
1	12	12
2	18	06
3	22	4
4	24	2
5	24	0
6	22	-2

ಈ ಕೊಪ್ಪಕ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗಿಯು ಸರಕಿನ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅನುಭೋಗಿಯು ಮೊದಲನೇ ಘಟಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣ ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣಗಳು 12 ಘಟಕಗಳಷ್ಟಿವೆ. ಎರಡನೇ ಘಟಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣವು 18 ಘಟಕಗಳಷ್ಟು ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು 6 ಘಟಕಗಳಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ, ಮೂರನೇ ಘಟಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣ 22 ಮತ್ತು ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ 4 ಘಟಕಗಳಷ್ಟು ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನುಭೋಗವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ 6ನೇ ಘಟಕವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣವು 22 ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು -2 ರಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ TU ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣ ಮತ್ತು MU ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ರೇಖೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸರಕಿನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ತುಷ್ಟಿಗುಣ ರೇಖೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿ ನಂತರ ಇಳಿಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀಮಾಂತ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ರೇಖೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ, ಇದು ಶೂನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿ ನಂತರ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

02. ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

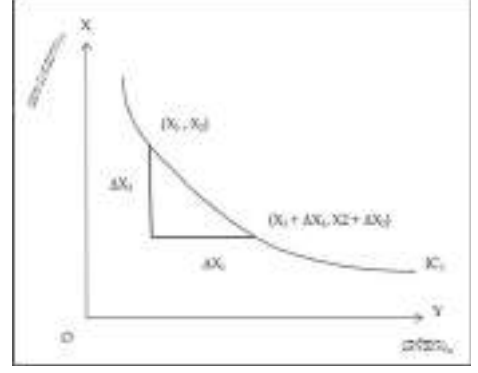
ಉತ್ತರ: ಪಿಠೀಕೆ:- ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟವನು ಆಂಗ್ಲ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಎಡ್ವರ್ಡ್. ನಂತರ 1934 ರಲ್ಲಿ ಜೆ.ಆರ್.ಹಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಆರ್.ಜೆ.ಡಿ ಆಲೆನ್ ಎಂಬುವವರು ಬರೆದ 'ಮೌಲ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಂದು ಪುನರ್ ಪರಿಗಣನೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟರು.

ಅರ್ಥ:- ಸಮಾನ ಪ್ರಮಾಣದ ತುಷ್ಟಿಗುಣ ನೀಡುವ ಎರಡು ಸರಕುಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ರೇಖೆಯೇ ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿವರಣೆ:- ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯು ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

i) ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ:-

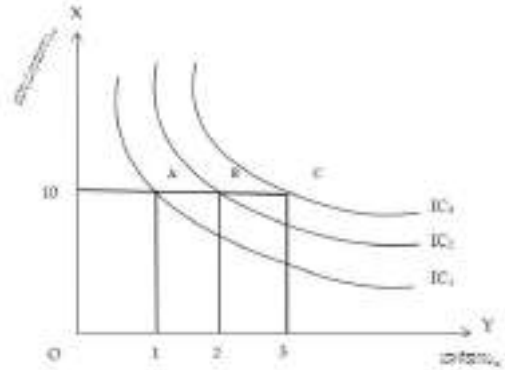
ಒಂದು ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರ ರೇಖೆಯು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಅನುಭೋಗಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕೆಲವು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಭೋಗಿಯು ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರ ರೇಖೆಯು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ii) ಎತ್ತರದ ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ತುಷ್ಟಿಗುಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ:-

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಒಂದು ಸರಕಿನ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಸರಕಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಧ್ಯತೆ ತೋರಿಸುವನು. ಆ ಸರಕು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೊಪ್ಪಕ ಮತ್ತು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಂಯೋಜನೆ	ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ	ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ
A	1	10
B	2	10
C	3	10

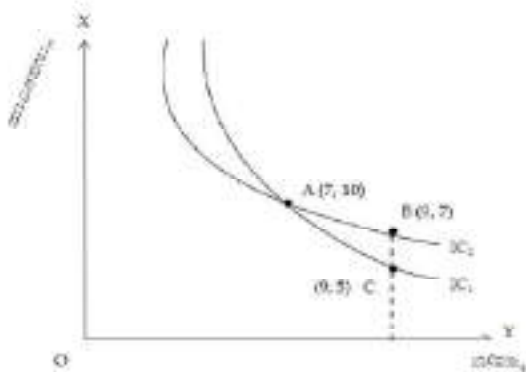

ಮೇಲಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ABC ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು (10), ಆದರೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಮಾಣದ (1, 2, 3) ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು A ಸಂಯೋಜನೆಗಿಂತ B ಸಂಯೋಜನೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ A ಗಿಂತ Bಯು ಹೆಚ್ಚು ತೃಪ್ತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ IC1 ಗಿಂತ IC2ಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು IC2ಯಿಗಿಂತ IC3ಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಯು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ/ಳೆ. ಅಂದರೆ IC3 ರೇಖೆಯು ಎತ್ತರದ ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯಾಗಿದ್ದು ಅನುಭೋಗಿಯು ಈ ರೇಖೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರುತ್ತಾನೆ/ಳೆ.

iii) ಎರಡು ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಛೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ:-

ಎರಡು ಔದಾಸೀನ್ಯ ರೇಖೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಛೇದಿಸಿದರೆ ಘರ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಫಲಿತಾಂಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಈ ಮುಂದಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ IC_1 ರ ಮೇಲೆ A ಮತ್ತು B ಬಿಂದುಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು ಸಮನಾದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿಡುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ IC_2 ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆ A ಮತ್ತು C ಬಿಂದುಗಳಿವೆ. A ಮತ್ತು C ಒಂದೇ ಮಟ್ಟದ ಪೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿಡುವವು ಇದರಿಂದ B ಮತ್ತು C ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಬಂದ ತುಷ್ಟಿಗುಣವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು. ಆದರೆ ಈ ಫಲಿತಾಂಶ ಅಸಂಬಂಧವಾಗಿದ್ದು, ಘರ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಛೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

03. ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದರ್ಶ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

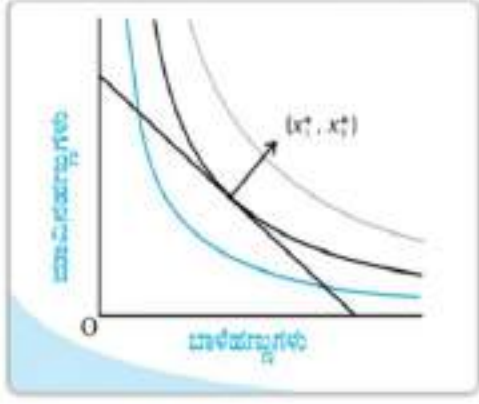
ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ:- “ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಆದಾಯವನ್ನು ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಪರಮಾವಧಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಯ ಸಮತೋಲನ ಅಥವಾ ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದರ್ಶ ಆಯ್ಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ವಿವರಣೆ:- ಬಜೆಟ್ ಗಣವು ಅನುಭೋಗಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅನುಭೋಗಿಯು ಬಜೆಟ್ ಗಣದಿಂದ ತನ್ನ ಅನುಭೋಗದ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯಾವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ? ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಬಜೆಟ್ ಗಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅನುಭೋಗದ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಲ್ಪನೆಗಳು:-

01. ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಬಜೆಟ್ ಗಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅನುಭೋಗದ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
02. ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಭೋಗಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆದ್ಯತೆಗಳಿವೆ.
03. ಅನುಭೋಗಿಯು ಯಾವುದೇ ಎರಡು ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಬಲ್ಲನು ಅಂದರೆ ಎರಡು ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನಿಡುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಔದಾಸೀನ್ಯತೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.
04. ಅನುಭೋಗಿಯು ವಿವೇಚನಾಶೀಲತೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುಭೋಗದ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಆದ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಷ್ಟೆಯಲ್ಲದೆ ಅನುಭೋಗಿಯ ವರ್ತನೆ ಕೂಡ ಆದ್ಯತೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವಿವೇಚನಾಶೀಲ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನಗೆ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಅನುಭೋಗದ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಜನೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ, ತಾನು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

X_1^*, X_2^* ದಲ್ಲಿ ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯು IC_2 ಔದಾಸೀನ್ಯ ವಕ್ರರೇಖೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದೆ. IC_3 ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. IC_1 ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಭೋಗಿಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಆದರೂ ಅನುಭೋಗಿಯ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಗಿಂತ ಗೆಳಗಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಾಗಿದ್ದು IC_2 ಗಿಂತ ಕೆಳ ಮಟ್ಟದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಯು ತನ್ನ ಬಜೆಟ್ ರೇಖೆಯನ್ನು

ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ IC_2 ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಇದು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದರ್ಶ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ.

04. ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯೊಂದಿಗಿನ ಚಲನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಎರಡು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ : ಪಿಠೀಕೆ: ಅನುಭೋಗಿಯು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸರಕೊಂದರ ಪ್ರಮಾಣವು, ಆ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಇತರೆ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಗಳು, ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ, ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ವಿವರಣೆ:- ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಚಲನೆ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- **ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿನ ಚಲನೆ :** ಇತರೆ ಅಂಶಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಚಲನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕವು ಇತರೆ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದಾಗ ಸರಕೊಂದರ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಬಿಂಬಕದ ರೇಖಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ. ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ ಚಲನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಪಲ್ಲಟಗಳು :** ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಾಗುವ (ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ, ಇತರೆ ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆ, ಅನುಭೋಗಿಯ ಅಭಿರುಚಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಬದಲಾವಣೆಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

01. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಕುಗಳು: ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಕುಗಳಿಗಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ.

02. ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳು: ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಸರಕುಗಳಿಗಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ (ಋಣಾತ್ಮಕ) ಸಂಬಂಧ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ.

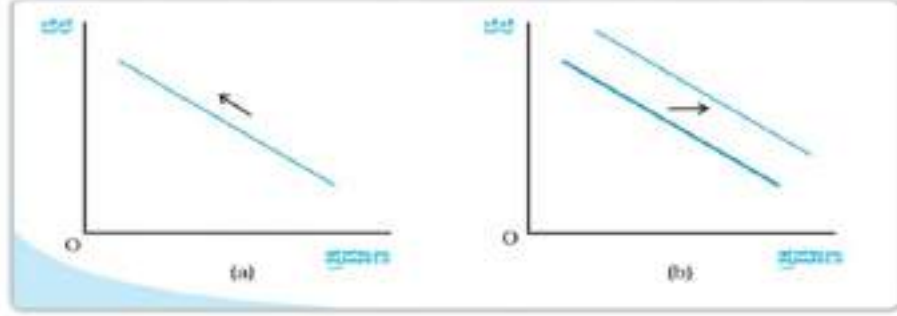
03. ಬದಲಿ ಸರಕುಗಳು: ಬದಲಿ ಸರಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆರೇಖೆ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ.

04. ಪೂರಕ ಸರಕುಗಳು : ಪೂರಕ ಸರಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧ (ಋಣಾತ್ಮಕ) ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆರೇಖೆ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆ.

05. ಅನುಭೋಗಿಯ ಆದ್ಯತೆಗಳು (ಅಭಿರುಚಿಗಳು): ಅನುಭೋಗಿಯ ಅಭಿರುಚಿ, ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಗಳು ಸರಕಿನ ಪರವಾಗಿ ಬದಲಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಗಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿಯ ಅಭಿರುಚಿ, ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆಗಳು ಸರಕಿನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬದಲಾದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು ಎಡಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭೋಗಿಯು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಕೊಳ್ಳಲು ಆದ್ಯತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೆ ಆಗ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಂಪುಪಾನೀಯಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅನುಭೋಗಿಯು ತಂಪು ಪಾನೀಯಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

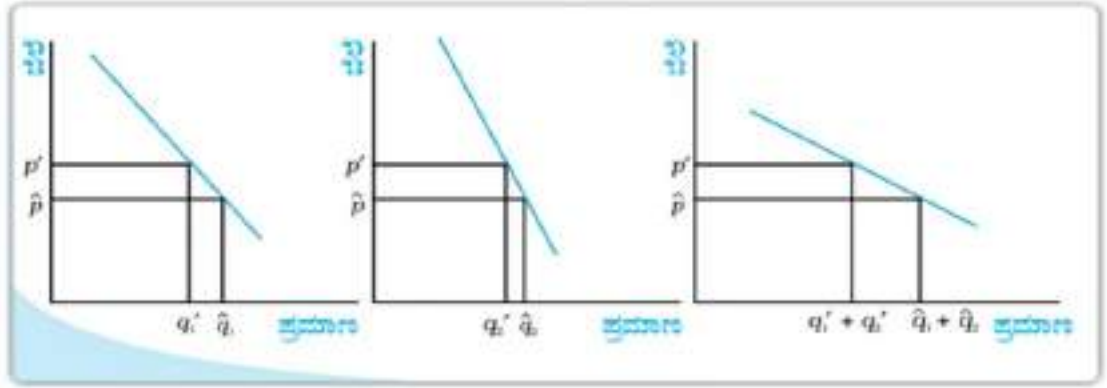
ಈ ಮೇಲಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ OX ತಲಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು OY ಲಂಬಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ a ಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯೊಂದಿಗಿನ ಚಲನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ b ಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

05. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ ಅರ್ಥ: “ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಕಿಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭೋಗಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದರೆ, ಅದು ಆ ಸರಕಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ”

ವಿವರಣೆ:-

ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಕಿಗೆ ಹಲವಾರು ಅನುಭೋಗಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗಾಗಿ ಆ ಸರಕಿಗಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸರಕಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಕಿಗೆ ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಅನುಭೋಗಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. p' ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಅನುಭೋಗಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯು q_1 ಮತ್ತು 2ನೇ ಅನುಭೋಗಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯು q_2 ಆಗಿರಲಿ. ಆಗ p' ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸರಕಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ $q_1 + q_2$ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ $\bar{P}$ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಅನುಭೋಗಿಯ ಬೇಡಿಕೆ q_1 ಮತ್ತು 2ನೇ ಅನುಭೋಗಿಯ ಬೇಡಿಕೆ q_2 ಆದರೆ $\bar{P}$ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕೊಂದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯು $q_1 + q_2$ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಸರಕಿನ ಪ್ರತಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಬ್ಬರ

ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಕಲನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸರಕಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭೋಗಿಗಳಿದ್ದರೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

06. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ: ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾವು ಎರಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ.

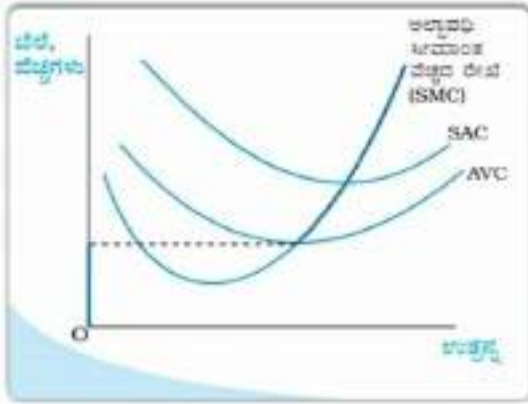
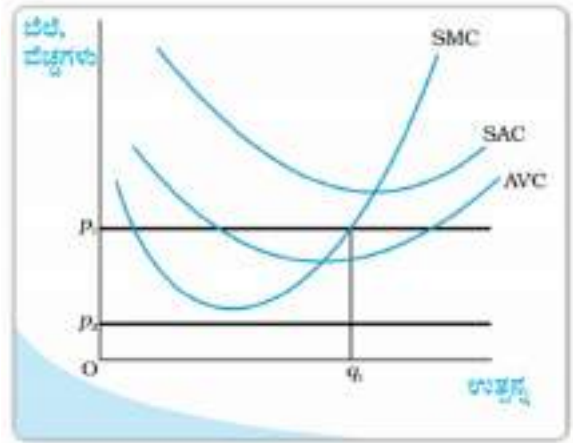
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯು ಕನಿಷ್ಠ ಸರಾಸರಿ ಬದಲಾಗುವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತಲೂ (AVC) ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿರುವಾಗ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಲಾಭ ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆ. ($P \geq AVC$)
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆಯು ಕನಿಷ್ಠ ಸರಾಸರಿ ಬದಲಾಗುವ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ (AVC) ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಲಾಭ ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆ. ($P < AVC$)

ಸನ್ನಿವೇಶ 01 : ಬೆಲೆಯು ಕನಿಷ್ಠ AVC ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ. :-

ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ p_1 ಕನಿಷ್ಠ AVC ಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ SMC ಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದು q_1 ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. q_1 ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ AVC ಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯಾದ p_1 ನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟವು q_1 ಗೆ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸನ್ನಿವೇಶ 02 : ಬೆಲೆಯು ಕನಿಷ್ಠ AVC ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆ:-

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆ p_2 ಎಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ಇದು ಕನಿಷ್ಠ AVC ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ತನ್ನ ಲಾಭವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಲು AVC ಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿರಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದ p_2 ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಧನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ p_2 ಆಗಿದ್ದರೆ, ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಶೂನ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ನಾವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು ಕನಿಷ್ಠ AVC ಯಿಂದ ಮೇಲೆರುವ SMC ರೇಖೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಕನಿಷ್ಠ AVC ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವು ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ರೇಖೆಯು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

07. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವೊಂದರ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯವನ್ನು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

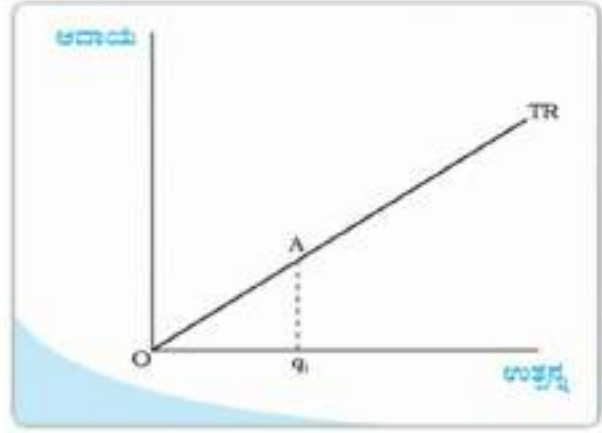
ಉತ್ತರ: ಪಿಠಿಕೆ: ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನಗಿಷ್ಟ ಬಂದಷ್ಟು ಘಟಕಗಳಷ್ಟು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಸಹ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

- **ಅರ್ಥ :-** “ಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಮಾರುವವರು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.”

ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

a) ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ (TR):-

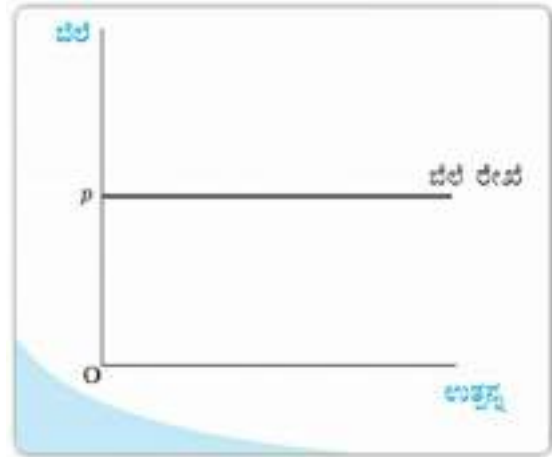
ಈ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪನ್ನವು ಶೂನ್ಯವಾದಾಗ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವು ಕೂಡ ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ರೇಖೆಯು 0 (ಮೂಲ) ದಿಂದ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮೀಕರಣ $TR=p \times q$ ಸರಳ ರೇಖೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ TR ರೇಖೆಯು ಏರುಮುಖ ಸರಳ ರೇಖೆಯಾಗಿದೆ.

b) ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ (AR) :- ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವೇ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು.

$$\text{ಸೂತ್ರ:- } AR = \frac{TR}{q} = \frac{p \times q}{q} = p$$

ಈ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ y-ಅಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು x-ಅಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯು p ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ y ಅಕ್ಷವನ್ನು ಛೇದಿಸುವ p ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಮನಾಂತರ ರೇಖೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಮನಾಂತರ ಸರಳ ರೇಖೆಯನ್ನು ಬೆಲೆ ರೇಖೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬೆಲೆ ರೇಖೆಯು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಎದುರಿಸುವ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ಸಹ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಲೆಯು ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯದ ರೇಖೆಯು ಸಹ ಬೆಲೆ ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿಳುತ್ತದೆ.

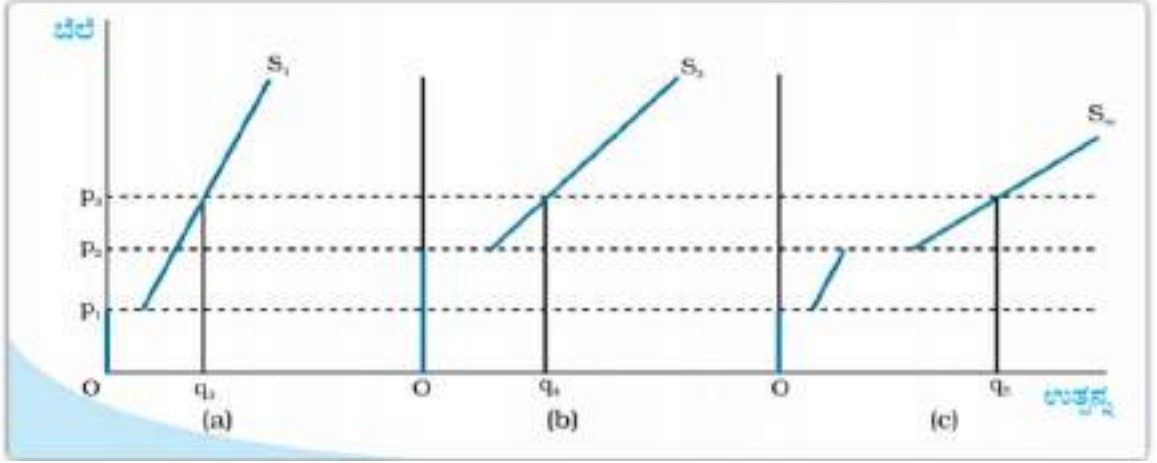

08. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ ಅರ್ಥ:- ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿವಿಧ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ರೇಖೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರಣೆ:-

ನಾವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆವಲ 2 ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳಿವೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ರಚಿಸೋಣ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1 ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-2. ಈ ಎರಡೂ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ವೀಚ್ಛದ ವೆಚ್ಚದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆ p_1 ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1 ಏನನ್ನೂ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ p_2 ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-2 ಏನನ್ನೂ ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. p_1 ಗಿಂತಲೂ p_2 ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಚಿತ್ರ aದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1ರ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು S_1 ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ bದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-2ರ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು S_2 ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರ c ಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯನ್ನು S_m ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆ p_1 ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ ಎರಡೂ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತಹ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪೂರೈಕೆಯು ಸಹ ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಯು p_1 ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಆದರೆ p_2 ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ, ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1 ಮಾತ್ರ ಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆಯು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1ರ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯೊಂದಿಗೆ ತಾಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ p_2 ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಸಮನಾಗಿದ್ದಾಗ ಎರಡು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳು ಧನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ p_3 ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ p_3 ಬೆಲೆಗೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-1 q_3 ಘಟಕಗಳಷ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ-2 q_4 ಘಟಕಗಳ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಲೆ p_3 ನಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ q_5 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ S_m . ಚಿತ್ರ c ದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಎರಡೂ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳಾದ S_1 ಮತ್ತು S_2 ಗಳ ಸಮನಾಂತರ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಾವು S_m ನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

09. ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪೈಪೋಟಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯ ಏಕಕಾಲದ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ: ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಏಕಕಾಲಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳು ನಾಲ್ಕು ಸಂಭವನೀಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು.

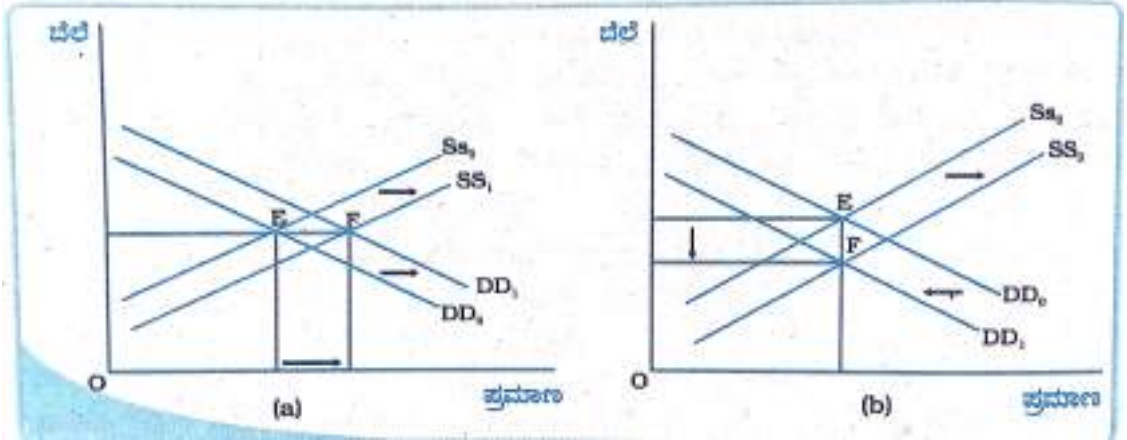
i) ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಬಲಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು: ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿಯಬಹುದು.

ii) ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಎಡಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು: ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡಕ್ಕೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ, ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿಯಬಹುದು.

iii) ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು ಎಡಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು ಬಲಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು: ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಗಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

iv) ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯು ಬಲಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು ಎಡಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದು: ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆ ಬಲಗಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಎಡಗಡೆಗೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ aದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಬಲಭಾಗದ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಂದಾಗಿ, ಸಮತೋಲನ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯು ಬದಲಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಮತ್ತು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ bದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಪ್ರಮಾಣವು ಬದಲಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿನ ಎಡಭಾಗದ ಪಲ್ಲಟ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿನ ಬಲಭಾಗದ ಪಲ್ಲಟದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯು ಇಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

10. ಸ್ಥಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿರಿ.

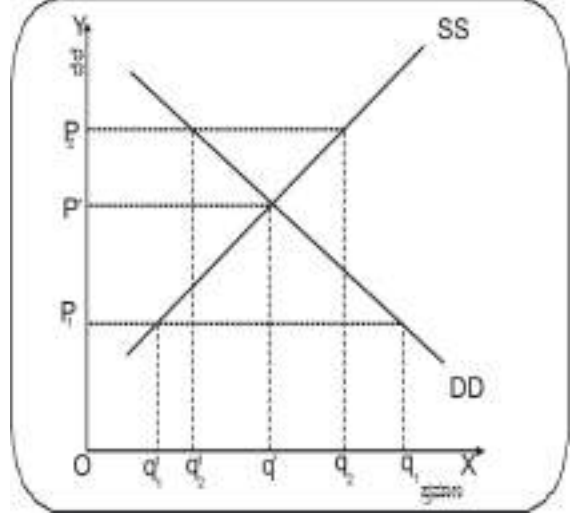
ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ:- “ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಮವಾಗಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ‘ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮತೋಲನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.’”

ವಿವರಣೆ:-

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳಿದ್ದಾಗ ಸಮತೋಲನವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ DD ರೇಖೆಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆರೇಖೆಯಾಗಿದ್ದು SS ರೇಖೆಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಯಾಗಿದೆ. ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಛೇದಿಸುವ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಗಿ ಸಮತೋಲನದ ಬೆಲೆ P^* ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ಪ್ರಮಾಣ q^* ಗಳು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿವೆ. ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಬಿಂದುವು ಅಧಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಲೆಯು P_1 ಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ ಬೇಡಿಕೆಯು q_1 ಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಯು q'_1 ಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ q'_1 q_1 ನಷ್ಟು ಅಧಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಬೆಲೆಯು P_2 ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಪೂರೈಕೆಯು q_2 ಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಬೇಡಿಕೆಯು q'_2 ಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ q'_2 q_2 ನಷ್ಟು ಅಧಿಕ ಪೂರೈಕೆಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಕ ಪೂರೈಕೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

11. ಗೋಧಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪೂರೈಕೆ ರೇಖೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

$$q^D = 200 - P \quad \text{and} \quad q^S = 120 + P$$

- ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ.
- ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ.
- $p >$ ಸಮತೋಲನದ ಬೆಲೆಯಾದಾಗ ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ.
- $p <$ ಸಮತೋಲನದ ಬೆಲೆಯಾದಾಗ ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ:

a) ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆಯು $q^D = q^S$ ಬೆಲೆಯು ಆದಾಗ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ

$$\begin{aligned} q^D &= q^S \\ 200 - P &= 120 + P \\ 200 - 120 &= P + P \\ 80 &= 2P \\ P &= \frac{80}{2} \\ P &= 40 \end{aligned}$$

b) ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ:

• ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ : $q^D = 200 - P$

$$\begin{aligned} q^D &= 200 - 40 \\ &= 160 \end{aligned}$$

• ಸಮತೋಲನ ಪೂರೈಕೆ : $q^S = 120 + P$

$$\begin{aligned} q^S &= 120 + 40 \\ &= 160 \end{aligned}$$

c) $p >$ ಸಮತೋಲನದ ಬೆಲೆಯಾದಾಗ ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ:

$P >$ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆ ಅಂದರೆ $P = 45$ ಎಂದಾದರೆ

• ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ : $q^D = 200 - P$

$$\begin{aligned} q^D &= 200 - 45 \\ &= 155 \end{aligned}$$

• ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ : $q^S = 120 + P$

$$\begin{aligned} q^S &= 120 + 45 \\ &= 165 \end{aligned}$$

$\therefore$ ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ $>$ ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ($\therefore q^S > q^D$)

d) $p <$ ಸಮತೋಲನದ ಬೆಲೆಯಾದಾಗ ಸಮತೋಲನ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ:

$P <$ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆ ಅಂದರೆ $P = 25$ ಎಂದಾದರೆ

• ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ : $q^D = 200 - P$

$$\begin{aligned} q^D &= 200 - 25 \\ &= 175 \end{aligned}$$

• ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ : $q^S = 120 + P$

$$\begin{aligned} q^S &= 120 + 25 \\ &= 145 \end{aligned}$$

$\therefore$ ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ $<$ ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ($\therefore q^S < q^D$)

12. ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕದ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ವೆಚ್ಚದ ಸರಳ ಪ್ರಕರಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಿ.

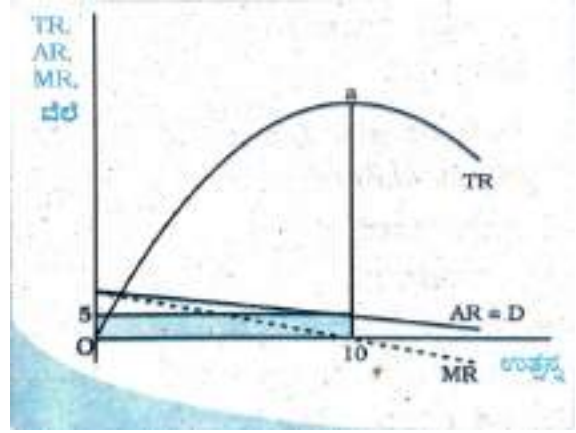
ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ:- ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಹಕರು ಇರುವಂತಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎನ್ನುವರು.

ವಿವರಣೆ:-

ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ದಿಮೆ ಘಟಕದ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ವೆಚ್ಚದ ಸರಳ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಉದಾ :- ಇತರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾವಿ ಇದೆ. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೀರಿಗಾಗಿ ಈ ಬಾವಿಯನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಾವಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ನೀರನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರರು ನೀರು ತೆಗೆಯದಂತೆ ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ನೀರು ಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸೇದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾವಿಯ ಮಾಲಿಕನು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸರಕನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಶೂನ್ಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾರಾಟವಾಗುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಶೂನ್ಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡುವ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸರಳ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ.

ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಪಡೆದ ಆದಾಯದಿಂದ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಅದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಲಾಭ=TR-TC ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ TCಯು ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ TR ಗರಿಷ್ಠವಾದಾಗ ಲಾಭವು ಗರಿಷ್ಠವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಉತ್ಪಾದನೆಯು 10 ಘಟಕಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು MR ಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುವ ಹಂತವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. a ಯಿಂದ ಸಮತಲ ಅಕ್ಷದ ವರೆಗಿನ ಲಂಬ ರೇಖೆಯ ಉದ್ದದ ಭಾಗವು ಲಾಭದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಉತ್ಪನ್ನವು ಮಾರಾಟವಾಗುವ ಬೆಲೆಯು ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪಾವತಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಬೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ Dಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಿಡಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಟ್ಟವು 10 ಆಗಿರುವಾಗ ಬೆಲೆಯು ರೂ 5 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯು AR ರೇಖೆ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಪಡೆಯುವ ಆದಾಯವು ರೂ.5 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ARನ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅದು ರೂ.5×10= ರೂ 50 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಆಯತ ಪ್ರದೇಶವು ಇದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

13. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದಾಗ TR ಮತ್ತು TC ರೇಖೆಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

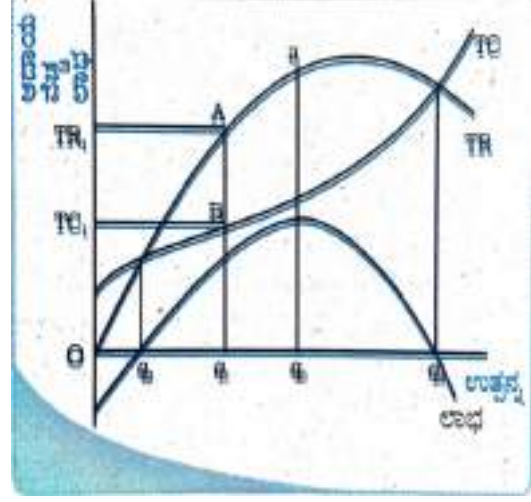
ಉತ್ತರ: ಅರ್ಥ:- ಒಂದು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಹಕರು ಇರುವಂತಹ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿವರಣೆ:-

ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭವು ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದಿಂದ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಳೆದಾಗ ದೊರೆಯುವ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. q1ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದಾಗ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯವು TR₁

ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚವು TC_1 ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. TR_1-TC_1 ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಲಾಭಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. AB ಭಾಗದ ರೇಖೆಯ ಉದ್ದದ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇದು q_1 ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ TR ಮತ್ತು TC ರೇಖೆಗಳ ನಡುವಿನ ಲಂಬ ಅಂತರವಾಗಿದೆ. ಈ ಲಂಬ ಅಂತರವು ಉತ್ಪನ್ನದ ವಿವಿಧ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನಾ ಮಟ್ಟವು q_2 ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾಗ TC ರೇಖೆಯು TR ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ TCಯು TRಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಲಾಭವು ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು, ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟವು q_1 ದಿಂದ ಅಧಿಕವಾದರೆ ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ TR ರೇಖೆಯು TC ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಿರುವ q_2 ಮತ್ತು q_3 ನಡುವಿನ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಧನಾತ್ಮಕ ಲಾಭಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಟ್ಟವು ಅದರ ಲಾಭವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು TR ಮತ್ತು TCಗಳ ನಡುವಣ ಲಂಬ ಅಂತರವು ಗರಿಷ್ಠವಾಗಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ TR-TC ಗರಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಇದು q_0 ಉತ್ಪನ್ನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. TR ಮತ್ತು

TCಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಿ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಲಾಭದ ರೇಖೆಯು ಗರಿಷ್ಠ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

q_0 ಸರಕು ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಮಾಣ ಯಾವ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಅನುಭೋಗಿಯು ಪಾವತಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಬೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ವಿಧಿಸುವ ಬೆಲೆಯು ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆಯ ಮೇಲಿನ q_0 ಪ್ರಮಾಣದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

14. ಸರಕಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ರೇಖೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ಘಟಕವು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸರಕಿನ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ.

Q ಪ್ರಮಾಣ	0	1	2	3	4	5	6	7	8
P ಬೆಲೆ	52	44	36	31	26	22	19	16	13

Q ಪ್ರಮಾಣ	0	1	2	3	4	5	6	7	8
ವೆಚ್ಚ	10	60	90	100	102	105	109	115	125

a) MR ಮತ್ತು MC ಅನುಸೂಚಿ

b) ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ MR ಮತ್ತು MCಗಳು ಸಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

c) ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಮತೋಲನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಸರಕಿನ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆ

d) ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ, ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಲಾಭ

ಉತ್ತರ: a) MR ಮತ್ತು MC ಅನುಸೂಚಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Q ಪ್ರಮಾಣ	P ಬೆಲೆ	TR	MR	TC	MC
0	52	0	0	10	0
1	44	44	44	60	50
2	36	72	28	90	30
3	31	93	21	100	10
4	26	104	11	102	2
5	22	110	6	105	3
6	19	114	4	109	4
7	16	112	-2	115	6
8	13	104	-8	125	10

b) ಪ್ರಮಾಣ 6ರಲ್ಲಿ MR ಮತ್ತು MC ಗಳು ಸಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

c) ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಮತೋಲನ ಪ್ರಮಾಣ = 6,

ಮತ್ತು ಸರಕಿನ ಸಮತೋಲನ ಬೆಲೆ = 19 ರೂ

d) ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯ = 114 ರೂ,

ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ = 109 ರೂ

ಒಟ್ಟು ಲಾಭ = 5 ರೂ

15. ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :-

• ಅರ್ಥ :- ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇಶವಾಸಿಗಳು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸರಕು, ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

• ವಿವರಣೆ :-

ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆ ಎಂಬ ಎರಡು ಖಾತೆಗಳಿವೆ.

i. ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ:- ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯು ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆ ಪಾವತಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

• ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ ಮಿಗುತೆ :- ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು ಪಾವತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಮಿಗುತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

• ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ ಸಮತೋಲನ :- ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು ಪಾವತಿಗಳಿಗೆ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸಮತೋಲನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

• ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆ ಕೊರತೆ :- ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು ಪಾವತಿಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಕೊರತೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಮಿಗುತೆ	ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸಮತೋಲನ	ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಕೊರತೆ
ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು > ಪಾವತಿಗಳು	ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು = ಪಾವತಿಗಳು	ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳು < ಪಾವತಿಗಳು

• ಚಾಲ್ತಿಖಾತೆಯ ಸಮತೋಲನವು 2 ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ.

a. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿ (ವ್ಯಾಪಾರ ಶಿಲ್ಕು)

b. ಅಗೋಚರ ಬಾಕಿ (ಅಗೋಚರ ಶಿಲ್ಕು)

a. ವ್ಯಾಪಾರ ಬಾಕಿ (ವ್ಯಾಪಾರ ಶಿಲ್ಪು) :- ಸರಕುಗಳ ಆಮದು ಮತ್ತು ರಫ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಿವ್ವಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

b. ಅಗೋಚರ ಬಾಕಿ (ಅಗೋಚರ ಶಿಲ್ಪು) :- ಅಗೋಚರ ಬಾಕಿಯು ದೇಶದ ಅಗೋಚರ ರಫ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಆಮದುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಿವ್ವಳ ಅಗೋಚರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗೋಚರ ಬಾಕಿಯು ಸೇವೆಗಳು, ವರ್ಗಾವಣೆಗಳು, ದೇಶದ ನಡುವಿನ ಆದಾಯದ ಹರಿವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ii. ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆ:- ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯು ಆಸ್ತಿಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಹಣ, ಸ್ಟಾಕ್, ಬಾಂಡುಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯ ವೆಚ್ಚದ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ವಿದೇಶ ನೇರಹೂಡಿಕೆ (FDI), ವಿದೇಶಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೂಡಿಕೆ (FII), ಬಾಹ್ಯಸಾಲಗಳು ಮತ್ತು ನೆರವುಗಳು ಖಾತೆಯ ಜಮಾ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

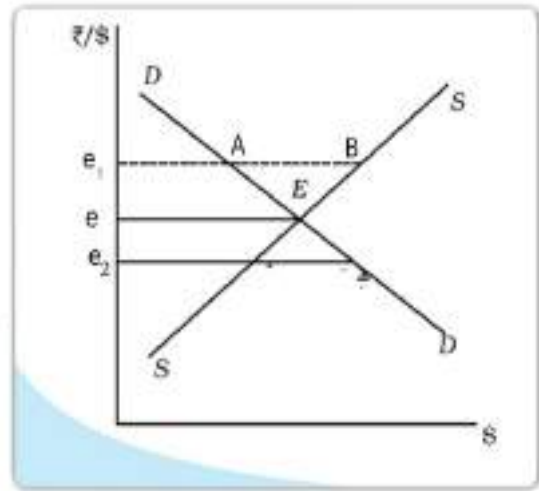
- **ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ :-** ಬಂಡವಾಳದ ಹೊರ ಹರಿವಿಗಿಂತ ಬಂಡವಾಳದ ಒಳ ಹರಿವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ :-** ಬಂಡವಾಳದ ಒಳ ಹರಿವು ಹೊರ ಹರಿವಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ :-** ಬಂಡವಾಳದ ಒಳ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಹೊರ ಹರಿವು ಎರಡು ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ದೇಶದ ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಗುತೆ, ಕೊರತೆ ಅಥವಾ ಸಮತೋಲನ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ದೇಶವು ತನ್ನ ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯ ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ ಮಾರಾಟ (ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ) ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ವಿದೇಶಿ ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ಭರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇಶದ ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿ ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಯಾವುದೇ ನಿಧಿಗಳ ಚಲನೆ ಇಲ್ಲದೇ ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಯ ಕೊರತೆಯು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಲದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸಂದಾಯ ಬಾಕಿಯು ಒಂದು ದೇಶದ ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ .

16. ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಿನಿಮಯ ದರದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಉತ್ತರ :- ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಧಾರಿತ ದರವು e ಆಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ರಫ್ತನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ ರೂಪಾಯಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸರಕಾರವು ಒಂದು ಡಾಲರಿಗೆ 50 ರೂಪಾಯಿ ಯಿಂದ 70 ರೂಪಾಯಿಗೆ ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಹೊಸ ವಿನಿಮಯ ದರವು e_1 ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ $e_1 > e$ ಆಗಿದೆ. ಈ ವಿನಿಮಯ ದರದಲ್ಲಿ ಡಾಲರಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಪೂರೈಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ AB ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಡಾಲರನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್‌ಬ್ಯಾಂಕ್ ವಿನಿಮಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಸರಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಕ್ರೋಡಿಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸರಕಾರವು ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು e_2 ದಂತೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದರೆ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಡಾಲರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಡಾಲರಿಗೆ ಇರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು (ಸರಿಪಡಿಸಲು) ಸರಕಾರ ತನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವ ಡಾಲರ್‌ಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರಕಾರವು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ವಿಫಲವಾದರೆ ಡಾಲರ್‌ಗಳ ಕಾಳಸಂತೆಯು ಉದ್ಭವವಾಗಬಹುದು.

ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಕೆಲವು ಕಾಯಾಚರಣೆಗಳಿಂದ ವಿನಿಮಯ ದರವು ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಅದು (ಸ್ವದೇಶಿ ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ) ಅಪಮೌಲ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೊಂದುಕಡೆ ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯದ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವು ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ಕಡಿಗೊಳಿಸಿದಾಗ (ಸ್ವದೇಶಿ ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ) ಮರು ಮೌಲ್ಯ ನಿಗದಿಯು ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

17. ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಮಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಉತ್ತರ :-

ಸುಮಾರು 1870 ರಿಂದ 1914 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧ ಸ್ಪೋಟಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ, ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಾರವಾದಂತೆ ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಮಿತಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಕರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೆಲವು ಕರೆನ್ಸಿಗಳು ಚಿನ್ನದಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಇದರ ಅರ್ಥವೆನೆಂದರೆ, ದೇಶವಾಸಿಗಳು, ಅವರ ಮುಂದೆ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಕರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಈ ದೇಶೀಯ ಕರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಿರ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟ) ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾವತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವತ್ತಾಗಿ (ಚಿನ್ನವಾಗಿ) ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕರೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕೂಡ ಇತ್ತು. ವಿನಿಮಯ ದರವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಉದಾ:- ಒಂದು ಘಟಕದಷ್ಟು A ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು 1 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದರೆ B ಕರೆನ್ಸಿಯು 2 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, B ಕರೆನ್ಸಿಯು A ಕರೆನ್ಸಿಗಿಂತ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಮತ್ತು ನಂತರ ಮಾರುವುದನ್ನು ಮಾಡದೇ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಒಂದು ಘಟಕದಷ್ಟು B ಕರೆನ್ಸಿಗೆ ಎರಡು ಘಟಕದಷ್ಟು A ಕರೆನ್ಸಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದರಗಳು ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಮಿತಿಗಳ ನಡುವೆ ಏರುಪೇರಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಮಿತಿಗಳು ಎರಡು ಕರೆನ್ಸಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕರಗಿಸುವಿಕೆ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಟಂಕಿಸುವ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಧಿಕೃತ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪ್ರತೀ ದೇಶವು ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿನ್ನದ ದಾಸ್ತಾನಿನ ಮೀಸಲನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅಗತ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳು ಸ್ಥಿರ ವಿನಿಮಯ ದರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.

- **ವಾಣಿಜ್ಯ ಪಂಥದವರ ವಿವರಣೆ :-** ರಫ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಸುಂಕಗಳು ಅಥವಾ ಕೋಟಾಗಳು ಅಥವಾ ಸಹಾಯ ಧನಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸದಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ದೇಶ ವಿಪರೀತ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತನ್ನ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 1752ರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಡೇವಿಡ್ ಹ್ಯೂಮ್ ತನ್ನ ಬರಹದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಿನ್ನದ ದಾಸ್ತಾನು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಅಗ್ಗದ ಬೆಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಆಮದುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ದೇಶದಿಂದ ನಾವು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೋ ಆ ದೇಶವು ಬೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ದುಬಾರಿ ರಫ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಆಮದುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.